

JUNY 2020 - ANY XLII - NÚM. 162

LLUMD'OLI

P O R R E R E S

acn
AGRUPACIÓ CULTURAL DE PORRERES

CONTINGUTS

Què pots trobar en aquest número?

Aquest número no hi ha activitats ni de l'Agrupació ni del GEP perquè no s'han pogut celebrar actes, lliçons ni excursions. Però teniu una nota explicativa sobre això a la pàgina 4.

La informació local: els xafardejos del «sabeu que...?», el noticiari, la pluviometria, el «sempre fa bon temps» d'en Miquel Tomàs, el «què hi passa a la Sala» d'en Simó Tortella... a partir de la pàgina 5.

Un «llum del passat» més extens: un reportatge sobre el retrocés de la llengua catalana al nostre poble. A les pàgines 10-11.

Les notes històriques, ben plenes: articles de Maria Barceló, Marc Prieto, Maria Antònia Nicolau, Andreu B. Veny, Tomeu Garí i Joan «Xibic», a més de la secció «el nostre patrimoni». A partir de la pàgina 12.

La secció «La veu del poble» que tracta el tema de les conseqüències socials del coronavirus, a la pàgina 20.

Una entrevista a les germanes infermeres de can Murtó, a la pàgina 22.

La secció «Creació», amb una ressenya del projecte «Illa Sonora» del porrerenc Nofre Móra, realitzada per Joan Ferrà; la glosa de Lluís Sastre i el poema de Jaume Rosselló. I torna «l'obturador», de Xesc Servera. Pàgines 24-26.

Una nova secció: jocs i entreteniments. Per fer més divertit el *Llum d'Oli* i acostar-lo a més gent. Pàgina 27. Les solucions...les haureu de cercar un poc!

La «vena artística» de Caterina Gornals, que entrevista a na Marina Viedma, a la pàgina 28.

La secció d'opinió amb dos articles: d'en Joan Mesquida i del jove metge porrerenc Joan Toni Puigserver. Pàgina 30.

Una tercera entrega de la secció sobre demografia i economia porrerenca de la mà de la periodista Aina Ginard, a la pàgina 32.

La secció «de Porrera a Porreres», a la pàgina 33.

L'espai escolar, amb aportacions de l'Escola Nova i l'IES Porreres, que ens conten com han viscut el confinament. Pàgines 34-35.

Una nova entrega de «l'espurna associativa», on les entitats i associacions tendran un espai per informar-nos. En aquest número, hi escriu Jaume Sorell «Tibeu» en nom de l'Associació Escaquista de Porreres, a la pàgina 36.

Una pàgina amb informació sobre malifetes a foravila. Pàgina 37.

Els esports: entrevista de Toni Sastre a diverses jugadores de la U.E. Porreres femení, a les pàgines 38-39.

C I D'EN CERDÀ . 56
P O R R E R E S

P A P E R E R I A
I E S T A N C

es Cantó

6 8 8 7 9 0 2 5 0
8 7 1 8 1 1 6 6 9

papeteriaescanto@hotmail.com

MANIS

C/Almoina 30, Porreres.
Tel: 971 16 84 56

MUNICH CUBCO GUESS FIFTY FOUR FORMINO REPLAY SCOTCH & SODA Desigual. new balance adidas

ENCARA NO ETS SUBSCRIPTOR O SOCI DE L'AGRUPACIÓ?

Per a poder existir, tant l'Agrupació Cultural com el *Llum d'Oli* necessiten de la col·laboració i compromís de la gent de Porreres. Som molts, però encara volem ser més! T'animam a subscriure't a la revista o bé a fer-te soci/sòcia de la nostra entitat, així ens ajudareu a seguir endavant amb la nostra tasca desinteressada en favor de la cultura i la informació al nostre poble.

Preus: si tens menys de 30 anys, el cost és de 20€ anuals. A partir dels 30 anys, el preu és de 35€ anuals. Subscripció a la revista: 15€ anuals. Totes les modalitats inclouen l'enviament del *Llum d'Oli* al vostre domicili! Contacta amb nosaltres a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com

Podeu trobar el *Llum d'Oli* a la venda als següents establiments: estanc Can Poo, papeteria es Cantó, fruiteria Ca na Maria, a l'Escrivania i a la Cooperativa Agrícola.

Juny del 2020 - Núm. 162

Dipòsit Legal PM 76/1979

Edició:

Agrupació Cultural de Porreres

Carrer d'en Mago, núm. 6

www.agrupacioculturalporreres.blogspot.com

www.facebook.com/acporreres

www.facebook.com/llumdoliporreres

Coordinació:

Catalina Maria Garí Blanch

Sebastià Lliteres Lliteres

llumdoliporreres@gmail.com

Consell de redacció:

Llúcia Salleras Julià

Bartomeu Garí Salleras

Joana Mora Cerdà

Joan Barceló Barceló

Col·laboradors/es:

Maria Barceló i Crespi

Germanes Barceló-Crespi

Joan Barceló *Xibic*

Francesc d'Assís Delpueyo Aceña

Joan Ferrà Sansó

Bartomeu Garí Salleras

Aina Ginard Bauzà

Caterina Gornals Miralles

Joan Mesquida Sampol

Maria Antònia Nicolau Rosselló

Marc Prieto Gornals

Joan Antoni Puigserver Rosselló

Jaume Rosselló Tomàs

Lluís Sastre Barceló

Antoni Sastre Vanrell

Francesc Servera Veny

Miquel Tomàs Burguera

Simó Tortella Sbert

Andreu Biel Veny Miró

Agrupació Escaquista de Porreres

Escola Nova

IES Porreres

Fotografies:

Simó Tortella Sbert

Arxiu Agrupació Cultural

Correcció lingüística:

Catalina Maria Garí Blanch

Coberta

Fotografia cedida per Sebastià

Mestre Cerdà.

Imprimeix:

Gràfiques LLOPIS, S.A.

Tel. 971 58 04 89

e-mail: disseny@grafiquesllopis.com

Els articles publicats reflecteixen únicament l'opinió dels seus autors.

LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA S'APLICA, NO (NOMÉS) ES REIVINDICA

Vosaltres, estimats lectors, sabeu més que ningú que des d'aquest espai editorial, durant més de 40 anys, hem reivindicat l'ús i la promoció de la nostra llengua pròpia, la catalana. I que com a Agrupació Cultural hem intentat aplicar sempre la part pràctica de la normalització lingüística: tant en les pàgines d'aquesta revista com en les activitats que l'entitat ha duit a terme durant gairebé 50 anys. No hauríem d'oblidar que hi va haver un temps en què gairebé l'única via per a la supervivència «institucional» de la nostra llengua a Porreres fou tot allò que l'Agrupació feia, tant els cursos de català, com les eixides i les xerrades, esperonada per una sèrie de persones que creien fermament que el català necessitava un activisme constant i diari.

Fou gràcies a l'esperit d'aquestes persones que l'Ajuntament es va veure obligat a moure fitxa, just després de morir el dictador Franco. I ho va fer amb intel·ligència: abans que molts altres consistoris mallorquins, normalitzà la major part dels noms dels carrers (1980), s'instruí l'expedient per normalitzar el nom del poble (de *Porreras* a Porreres, 1980), i es van prendre altres mesures que potser no deixaren tothom content, però que s'havien de prendre per restituir la dignitat dels parlants.

Tanmateix, aquests darrers anys el tema de la llengua s'ha relaxat. No a l'Agrupació, sinó en general i, en particular, al nostre poble. No tenim percentatges ni hem fet un reportatge sobre la situació de la llengua al carrer, però no fa falta ser molt despert per veure que perd terreny: cartells, propaganda, retolació, etc. es fan només en castellà en alguns comerços nous, i en alguns ja tradicionals. Fer-ho en la llegua pròpia ja no és un «valor afegit» per alguns comerços o empreses. O bé s'oblida o no se li dona la importància que té, o bé s'ignora voluntàriament.

La qüestió és que qui ha d'actuar davant aquesta situació, no actua. Un dels agents principals que ha de promoure la normalització lingüística, no ho fa. Voleu saber què tenia pressupostat l'Ajuntament els darrers 5 anys en la partida pressupostada de «normalització lingüística»? 21.000 euros. Però sabeu quants se n'ha gastat, a finals de cada any pressupostari? ZERO EUROS. Durant el 2015, 2016, 2017 i 2018 es pressupostaven 5.000 euros. No se'n gastava ni un. El 2019 almanco es va tenir la decència de pressuposar-ne només 1.000, suposam que per no tenir la mala consciència «d'haver-se deixat de gastar o invertir 5.000 euros». El 2020 també són 1.000. Encara queda un poc menys de mig any per saber si aquest any es tendrà la delicadesa d'invertir-los en qualque cosa. No valdrà l'excusa de la COVID-19.

Ha arribat l'hora d'aixecar la veu i fer saber que per molta foto que es faci amb la Plataforma per la Llengua, i per molta publicació a les xarxes que es faci sobre la bona voluntat que es té en aquest tema, el que ens cal és invertir en la promoció de la llengua catalana. Ho necessitam. És primordial que tothom que obri un comerç a la vila, si vol rotular en castellà, tengui algú darrera que li demani que ho faci en català. I si s'ha de finançar amb doblers públics, es fa. Perquè Porreres va ser exemple durant anys en aquest tema: la gent gaudia de venir a la vila i veure gran part dels comerços i restaurants de la vila amb els seus escrits i rètols en català. Avui ja no és així. Però amb voluntat, reivindicació, i sobretot amb aplicació (i finançament), podem tornar a avançar.

LA PANDÈMIA PARALITZA EL CALENDARI DE LA NOSTRA ENTITAT

Quan el mes de setembre ens reunirem la Junta de l'Agrupació Cultural per programar les activitats no podríem imaginar mai que la pandèmia de la COVID-19 pogués interrompre, aturar o fins i tot paraitzar el calendari consensuat per tots i totes.

Com cada curs havíem de posar data a diferents actes, lliçons, eixides, sortides del GEP... Tot estava pensat tenint en compte les celebracions més importants del calendari.

Telefonades, WhatsApp, correus electrònics... per tancar cada mes, cada trimestre, cada acte que l'Agrupació volia realitzar.

La pandèmia ha paraitzat la celebració de molts d'actes, ens ha obligat a prendre mesures que no hem de deixar de tenir en compte, perquè encara convivim amb la COVID-19 i ser responsables és un deure de tots.

Per aquest motiu l'Agrupació Cultural no ha pogut dur a terme la programació preparada i que si Déu ho vol prest podrem reprendre amb la nova normalitat. Esperem que els investigadors trobin la vacuna idònia per a poder seguir gaudint de la cultura en el dia a dia.

Enguany no hem pogut celebrar el sopar de cloenda de les activitats a la clastra de Montision, on sempre aprofitàvem per fer un balanç del curs recordant les activitats realitzades.

Per això aquí teniu la relació d'activitats i actes duits a terme des del setembre de 2019 fins dia 7 de març de 2020.

Activitats que quedaren pendents per motiu de l'estat d'alarma programades pels mesos d'abril i maig:

-Presentació del llibre: *XX segles de música a Manacor*. Dedicat a Aina Sansó. A càrrec de Bàrbara Duran.

- Dia de la poesia. Correversos.

- Lliçó a càrrec de l'arqueòleg Jaume Servera Bibiloni, sobre les exhumacions de les fosses.

- Lliçó sobre Beethoven, en motiu del 250è aniversari del seu naixement (1770-1827) a càrrec de Jaume Rosselló Salleras.

Recordau que si no hi ha cap entrebanc ni cap recaiguada de la COVID-19 reprendrem les activitats el proper mes de setembre.

Bon estiu a tothom!

Bàrbara-Art
DECORACIÓ - ANTIC

Gabriel Cortés

MESTRE ARTESÀ LLAUNER
FANALS MALLORQUINS - RESTAURACIÓ DE METALLS

Pl Molí de N'AMENQUAL, 10 - Telèfon i Fax 971 64 72 41 - 07260 PORRERES

SABEU QUE...?

Els coordinadors i qualque ajudant

...podem recuperar un sabeu que del número 76 i de fa vint anys?! «Sabeu que encara hi ha alguns comerços i establiments de la vila que ofereixen els seus productes en castellà? Tanmateix no hi ha manera!» Idò això! És hora de fer-nos-ho mirar...que entre Porreras, Supermercados, Lavanderías i Talleres mecánicos, no sabem què haurem de fer!

...és ben hora d'invertir en política lingüística des de l'Ajuntament? La llengua ha de mester una empenta!

...hi ha altres publicacions porrerrenques que no van massa de feina? «Copiar i aferrar» entrevistes que surten als diaris, quatre articles i fotos agafades del Facebook (sense permís) i ja *ximpúm!* N'hi ha que fan molta feina per desacreditar la premsa local...

...la nova depuradora podrà gestionar aigües residuals d'una població de fins a 8.000 persones? Esperem que no torni a arribar la voràgine constructora i torni a quedar petita, que sinó la merda ens sortirà per les orelles!

...cert partit es va enfadar molt perquè no el varen convidar a la visita a les obres de la depuradora? I amb raó! Tots els altres hi eren presents, perquè cadascú va avisar els seus. Però qui tocava avisar a tothom, ben alerta a fer-ho! Colzades per sortir a la foto!

...encara hi ha qui vol vendre la idea que governa sol a l'Ajuntament? Deuen pensar que la gent no recorda que han necessitat un altre partit per fer majoria. I aquest «altre partit» que ni s'immuta quan li passen per damunt...

...hi ha qualque camí de fora vila que pareix un camí de la Sabana africana, amb tanta herbota? I això que hi ha una empresa contractada per desbrossar i netejar camins!

...n'hi ha que només defensen el medi ambient de boqueta i per les xarxes socials? Després vengua empenyar-se quan prohibeixen construir en zones inun-

dables i amb perill d'incendi! I vengua fer autopistes camuflades de desdoblaments!

...no és de rebut tancar un camí, per estret i curt que sigui, que sempre ha estat de pas públic? Pareix mentida, cada cert temps haver d'escriure i denunciar això!

...durant el confinament tothom ha tengut molt de temps per reflexionar i pensar com poden ser millors ciutadans? I que també n'hi ha hagut molts que han fet tot el contrari, i que a cada dues passes deixaven bossetes amb les merdes dels seus cans?

...no tendrem mai una millor ocasió per repensar el model de festes del nostre poble? Una oportunitat per fer unes festes més participatives i locals que mai! Menys doblers i més participació!

...amb el «lío» que hi ha hagut pels Estats Units amb la «qüestió racial» dels afroamericans s'ha despertat una onada que pretén retirar estàtues i carrers als colonitzadors europeus? Si aquí qualcú volgués fer justícia pel seu cap de vent i treu la placa de Fra Juniper Serra, podríem canviar el nom pel d'en «Tomeu de ses polseres»!

... n'hi ha que volen acaparar tot i que no tenen temps per fer la feina que toca? Qui molt abraça poc estreny!

...els pagesos de Porreras que han desinfectat els carrers de la Vila es mereixen el millor dels homenatges? I també tot el personal sanitari, els serveis socials, els voluntaris de Càritas, la gent que ha hagut d'anar a fer feina perquè tots tinguem aliments i productes necessaris a casa, Protecció Civil, la Policia Local, els recollidors de fems i un llarg etcètera! GRÀCIES!

...convé que facem tots un poc de bonda i que hauguem après la lliçó? Qui encara dubti de la necessitat d'un bon sistema de sanitat pública, s'ho pot fer mirar!

NOTICIARI PORRERENC

Simó Tortella Sbert i Toni Sorell

29 D'ABRIL. SOLIDARITAT. 44 cosidores porrerenques han confeccionat 6.000 mascaretes per repartir entre la població. Voluntaris de Protecció Civil les han entregades a domicili juntament amb informació rellevant relativa a la higiene i l'esterilització.

6 DE MAIG. UNA EMPENTA AL TEIXIT EMPRESARIAL DE LA VILA. L'Ajuntament ha consensuat (telemàticament) amb l'oposició un seguit de mesures per impulsar la reactivació econòmica i facilitar el camí que, d'ara endavant, hauran d'emprendre els empresaris locals. Destaquen la suspensió temporal o la pròrroga de diverses taxes municipals i les accions encaminades a la captació de nova clientela a través del comerç electrònic.

MAIG. EL POU DE LA DAMA, VÍCTIMA D'UN ATEMPTAT CONTRA EL NOSTRE PATRIMONI.

A les xarxes socials apareix una denúncia de pintada al pou públic de La Dama, al carrer homònim. A més, també s'hi ha robat el brancal travesser de fusta que unia els dos pilars, que ha fet malbé els capitells de marès on estava clavat el brancal. També és denunciable el mal estat dels voltants del pou, ple de mala herba. Fotografia cedida per Sebastià Lliteres.

JUNY, MES DE L'ALBERCOC. Les mesures de prevenció contra la Covid-19 han obligat a reinventar la vuitena edició de la fira. A banda de les paradetes per vendre albercocs i els seus derivats, s'han organitzat xerrades, concursos infantils, projeccions i rutes gastronòmiques per endolcir aquests dies tan excepcionals. Gràcies a Porreres Televisió, hi ha hagut actes que s'han pogut seguir exclusivament a través de les xarxes. Per exemple, aquesta entrevista a l'amo en Rafel Juan, veïnat centenari amb una llarga experiència en el món del sequer. Malauradament, l'amo en Rafel ens va deixar el passat dimarts, 30 de juny, moment en què estàvem acabant de donar les darreres pinzellades a aquest número. Des d'aquestes pàgines volem donar el condol a la seva família i les gràcies a l'amo en Rafel per la col·laboració en els darreres números.

9 DE JUNY. PRESENCIA DEL MOSCARD TIGRE A PORRERES.

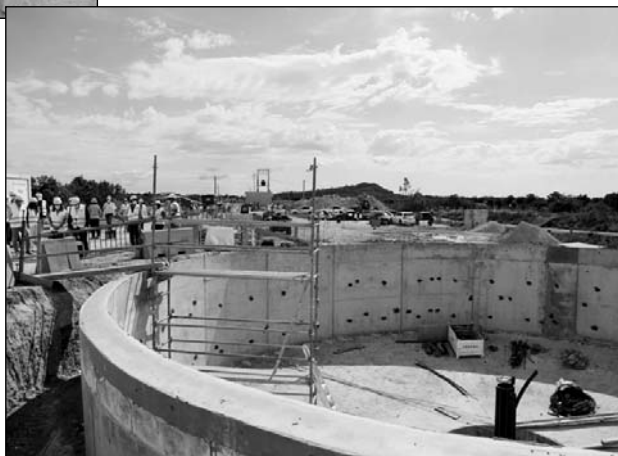
Una empresa especialitzada en detectar aquest insecte invasor ha notificat 375 possibles focus de cria a Porreres, tot i que només han aparegut larves a 59 bassals. L'empresa elimina els mosquits amb un tractament larvicida. Però és important prevenir la seva expansió en els espais privats. A horts i jardins, heu de tenir en compte que qualsevol element que retengui aigua durant més de 7 dies podrà ser un focus de cria. Aquesta casta de moscard és molt fàcil d'identificar: és negre i té ratlles blanques a potes i abdomen. Pica de dia.

21 DE JUNY. La festa del Corpus enguany també ha estat excepcional. Per mor de la pandèmia, no hi ha hagut processó pels carrers del poble. En acabar la missa, el rector es va dirigir al portal de l'església parroquial per beneir els assistents.

21 DE JUNY. OBRES A LA DEPURADORA. L'ampliació de la depuradora d'aigües residuals, per poder donar servei a una població de fins a 8.000 persones, estarà enllestida durant

el primer trimestre del 2021. És una remodelació cofinançada amb fons FEDER i de l'Impost de Turisme Sostenible, i té un pressupost de pràcticament 2 milions 200 mil euros. Una de les actuacions vinculades al projecte farà efectiva la separació d'aigües pluvials i residuals que s'ha dut a terme al municipi en els darrers anys i que encara segueix.

AGRAÏMENT

Ha estat una imatge recurrent els dies de confinament: els tractors dels pagesos de Porreres desinfectant carrers i espais públics amb la col·laboració de Protecció Civil. A totes elles i ells, moltes gràcies per l'esforç.

BM ESPORT - SABATES

Ballester Melià

C/ L'Almoina, 19
07260 PORRERES

Tel. 971 16 82 76
Tel. Part. 971 64 74 21

QUÈ HI PASSA A LA SALA?

Simó Tortella Sbert

LA COVID-19 HA OBLIGAT A REALITZAR LES SESSIONS PLENÀRIES PER MITJÀ DE PLATAFORMES DIGITALS

La darrera crònica del *Què hi passa a la Sala?* es va escriure just abans de l'inici del confinament i aquesta just el dia en què el Govern d'Espanya ha donat per acabat l'estat d'alarma per la pandèmia.

El funcionament de l'ajuntament de Porreres també s'ha vist afectat durant aquests més de tres mesos. Si bé en un principi no es tenia massa clar com es podrien realitzar les reunions pertinents perquè tenguessin valor legal, durant el mes de maig es va rebre la notificació que es podien fer les sessions plenàries i les seves reunions preparatòries emprant les plataformes digitals.

Dia 11 de maig els regidors es reuniren de manera extraordinària per analitzar qüestions relacionades amb la crisi sanitària, fer una declaració en suport als pagesos, aprovar el Pla d'Acció de Reactivació Econòmica Municipal i aprovar el conveni de col·laboració entre la Conselleria d'Administracions Públiques i Modernització i l'Ajuntament per a la coordinació de les actuacions relatives a la fossa número 5 del cementiri de Porreres.

El consistori va decidir suprimir per aquest any 2020 la taxa d'ocupació del domini públic de taules i cadires i altres estructures amb finalitat lucrativa. Eliminar durant l'estat d'alarma les taxes del dia de mercat, suprimir també els lloguers del restaurant de n'Hereveta i Ses Forques. I també es va realitzar una modificació del pressupost municipal per valor de 50.000€ pel que fa al capítol de Serveis Socials per poder assumir la gran quantitat de demandes d'ajudes que s'han produït des de l'inici de la crisi sanitària i social.

Per acabar es va aprovar el conveni que dona seguretat jurídica al procés de les obres d'exhumació de la fossa de la Guerra Civil Espanyola que hi ha al cementiri municipal. Per una part, la Conselleria serà la responsable d'executar les obres i, per altra part, l'Ajuntament de Porreres custodiarà totes les restes humanes que hi ha enterrades a la zona dels nínxols construïts sobre la fossa, fins que aquests siguin reconstruïts una vegada acabada aquesta segona fase d'excavació. El conveni va ser aprovat amb els 10 vots favorables del PI, MÉS i PSOE i les 3 abstencions del PP.

Passats 20 dies el consistori es tornà a reunir, era dia 25 de maig, en aquesta ocasió es va dur a terme la sessió plenària

Imatge del Ple telemàtic del 25 de maig de 2020.

que s'hauria d'haver realitzat el mes de març. Per aquest motiu, moltes de les temàtiques ja quedaven un poc fora de lloc. Fins i tot alguns dels punts de l'ordre del dia varen ser retirats del mateix.

Es va informar que es comprarà un nou cotxe per a la Policia Local ja que l'actual ha tornat molt vell. S'hi destinaran 40.000€ que en un principi estaven a la partida de festes.

Ja que parlem de festes, també es va explicar que les de Sant Roc d'enguany i la Fira de l'albercoc s'hauran de repensar i reinventar, ja que no saben com ho han de fer per evitar aglomeracions de gent. Es demanarà al Govern Balear quines han de ser les pautes a seguir, perquè d'aquesta manera tots els pobles puguin tenir unes directrius comunes.

Seguint en temàtica de la Covid-19 els membres del consistori decidiren que les quotes econòmiques que rep cada grup polític provinents de la caixa municipal i que fan referència al temps que duri l'alarma, es donaran a Càritas parroquial que juntament amb la coordinació dels Serveis Socials de l'ajuntament han passat a distribuir aliments i productes de primera necessitat de 20 famílies a 40.

Per acabar, també es va informar que la documentació per poder dur a terme el darrer tram de les rondes que ha d'arribar fins a la carretera de Vilafranca està pràcticament enllestida i aviat podrà ser debatuda per la seva aprovació.

Aquestes dues sessions plenàries varen ser retransmeses en directe per PorreresTV les quals es poden tornar a veure, igualment que les anteriors, pel Facebook i el web de Porreres Televisió (www.porrerestv.com).

DE L'EVAPORACIÓ A LA PLUJA. DOS PROCESSOS CONNECTATS

Miquel Tomàs Burguera

L'evaporació i la pluja són els dos processos fonamentals del cicle de l'aigua. Mentre que la pluja s'encarrega de traslladar aigua continguda a l'atmosfera cap a la superfície, l'evaporació s'encarrega del procés contrari.

Ja des de l'antigor les societats humanes han tingut un gran interès en mesurar la pluja, i de fet, les primeres mesures segurament les van realitzar els grecs alguns segles abans de Crist. I és que obtenir una mesura aproximada del que ha plogut és relativament senzill. És suficient disposar d'un recipient del que se'n coneguin les mesures i exposar-lo a la pluja. Per si teniu curiositat, a Porreres la mitjana anual de pluja oscil·la entre els 480-500mm en funció del període considerat.

Per altra banda, mesurar l'evaporació ja no resulta tan senzill. Per començar, es tracta d'un procés invisible a l'ull humà, pràcticament continuat en el temps i enormement divers en l'espai, ja que està enormement condicionat pel tipus de vegetació. Així, una garriga i un camp de cereal que es trobin aferats segurament presentaran una pluja anual molt semblant, però no així l'evaporació, que sol ser superior a les zones arbrades.

Per suposat, l'enginy humà ha dissenyat tot un seguit de tècniques de diversa complexitat per poder estimar l'evaporació, però, en general, ofereixen mesures prou incertes. Aquestes tècniques van des d'emprar dades de satèl·lit a estratègies tan enginyoses com situar una espècie de bàscula enterrada i anar fent mesures periòdiques, el que es coneix com a lisímetre de pesada.

Podríem complicar encara més la cosa i demanar-nos si és possible saber on s'ha evaporat l'aigua que plou damunt Porreres, o de manera més genèrica, damunt les Illes. Aquest tipus de pregunta no és fàcil de respondre, i ha donat lloc a una línia de recerca en meteorologia i climatologia que ha agafat prou importància als darrers anys. Sense cap anàlisi exhaustiva, però sí coneixent el tipus de situació atmosfèrica que fa ploure a Porreres, podríem establir la hipòtesi que l'aigua que plou a Porreres s'evapora en gran mesura a la Mediterrània, i segurament trobaríem un gran consens al respecte. Possiblement, trobaríem també una certa rellevància d'aigua evaporada a l'oceà Atlàntic, i fins i tot podria ser que aigua evaporada damunt la Península Ibèrica també acabi precipitant damunt les Illes.

Podríem dir que hi ha dues possibilitats per analitzar-ho de manera científica rigorosa: analitzar químicament l'aigua de pluja o emprar models atmosfèrics per simular tot el procés. L'anàlisi química de l'aigua es fonamenta en la detecció de petites diferències químiques en l'oxigen present a l'aigua en funció de quin sigui el seu origen. Diríem que cada font d'aigua té la seva pròpia signatura. Tot i que dit així sembla senzill, és prou complex, i té el problema que els resultats obtinguts són prou genèrics. Per altra banda, els models atmosfèrics es fonamenten en la simulació del cicle de l'aigua complet. Aquests models tenen l'avantatge que no s'han de recollir mostres al camp, però són extremadament complexos i, com sempre que es parla de models, tenen grans incerteses.

PLUVIOMETRIA

Germanes Barceló-Crespí

ABRIL

Dia 1	0,3 litres/m ²
Dia 2	8,0 litres/m ²
Dia 12	24,2 litres/m ²
Dia 15	1,8 litres/m ²
Dia 17	0,5 litres/m ²
Dia 18	13'8 litres/m ²
Dia 19	6,5 litres/m ²
Dia 20	16'4 litres/m ²
TOTAL	71,4 litres/m²

MAIG

Dia 9	14,7 litres/m ²
Dia 10	0,8 litres/m ²
Dia 14	9'5 litres/m ²
Dia 15	0,2 litres/m ²
Dia 18	2'1 litres/m ²
TOTAL	27,3 litres/m²

JUNY

Dia 7	15,4 litres/m ²
Dia 8	0,5 litres/m ²
TOTAL	15,9 litres/m²

LLUM DEL PASSAT

*Llum del passat que ens són les arrels i l'essència, llum del present que és l'existència,
llum del futur que serà la continuïtat*

Catalina Maria Garí Blanch

EL RETROCÉS ACTUAL DE LA LLENGUA AL CARRER

Durant els anys setanta a la vila de Porreres començà a existir un col·lectiu de persones que tenien la intenció d'emprendre un nou projecte lligat a la defensa de la cultura, la identitat i la llengua catalana. L'Agrupació Cultural de Porreres va néixer el 1971 per la necessitat de posar en funcionament un espai de llibertats on es poguessin enriquir perspectives de canvi pel poble. Més endavant, el 23 de desembre de 1978, sortí per primera vegada la seva revista, el *Llum d'Oli*, que ja a la seva primera entrega feia una crida per a la normalització lingüística i defensava l'ús del català a les escoles, als mitjans de comunicació i al carrer. Tot i que d'això fa 40 anys, les peticions i reivindicacions d'aquells primers socis que fundaren l'entitat i la revista, malauradament encara avui els hem de tenir ben presents.

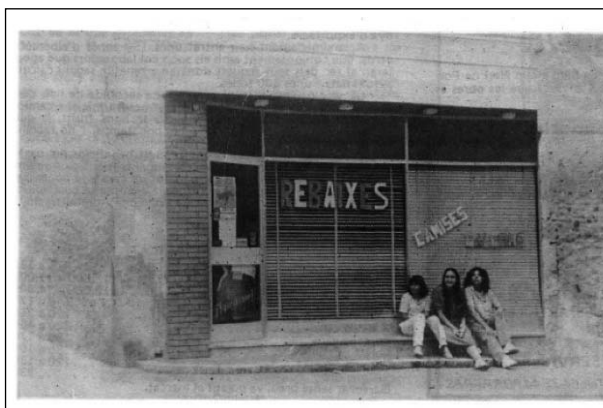
En el passat hi havia instaurada una foscor en una gran quantitat de temes, aquesta foscor va començar a veure la claror de la mà de totes les persones que s'acostaren a l'Agrupació Cultural. Aquesta claror sempre va quedar plasmada a la revista que estau llegint i que s'ha convertit en un testimoni imprescindible per a conèixer el dia a dia del nostre poble al llarg dels anys. Hem passat revista als números del *Llum d'Oli* i en ells es pot veure el tresor que amaguen i es pot demostrar la gran tasca que tota la gent capdavantera de l'entitat va fer per defensar la nostra llengua i la nostra cultura. És per això que trescant entre les seves pàgines es pot traçar un recorregut en el procés de

normalització lingüística del nostre poble.

En un primer moment, tota aquesta gent va haver de realitzar una tasca molt difícil, no hem d'oblidar que la publicació va aparèixer just després de la dictadura de Franco, una època en què l'ús de la llengua catalana s'havia prohibit en tots els àmbits. Classes de català, voltes pel poble per plasmar que la llengua encara no era al carrer, cartells, activitats de promoció... En definitiva, defensar la llengua que parlam i fer una contribució importantíssima al procés de normalització lingüística a Porreres.

Un dels seus grans objectius era la ferma defensa del català als carrers del poble. Per una banda, ens referim a la lluita perquè els rètols dels establiments comercials, bars, etc. fossin escrits en català correcte i, per altra banda, l'estudi que es feu per a la normalització dels noms dels carrers de la vila i pel nom oficial del municipi.

Tota aquesta tasca sembla que avui dia s'està perdent. Heu llegit els rètols dels comerços de la vila? N'hi ha molts que estan escrits en català, però darrerament sembla que tots els comerços que s'obrin fan una passa enrere i retolen els seus establiments en castellà quan les

La llengua del carrer

Volem destacar aquí aquelles cases comercials, indústries i persones que practiquen la normalització lingüística, és a dir, l'ús de la nostra llengua com a vehicle d'expressió normal cap a l'exterior. Avui, el mostrador de la botiga de roba de Ca Na Jerònia Moli d'Aigo, exemple clar del que ha d'esser aquesta normalització. (Foto Joan B. Bauçà).

Retall de la pàgina 3 del número 15 d'agost de 1981

LA LLENGUA AL CARRER

Continuam oferint imatges de rètols que signifiquen la recuperació per una —al quan será— normalització lingüística a tots els nivells. Es d'agrair aquesta voluntat per part de comerciants i establiments porrerencs. Ca Na Margalida, Gent Jove, Gent Menuda o aquesta furgoneta de ca'n Binimelis en són exemples. Prometem en els propers números anar publicant —com ja ho femem a l'inici d'aquesta petita secció— les fotografies d'aquests comerços, vehicles o qualsevol altre tipus de rètol en català.

Perquè no prova d'escriure-ho en la nostra llengua? Per ventura li farien més cas. (Foto: Pep Mari).

sible que s'eviti, si s'està a sobre d'aquest tema.

Ara bé, el que més ens ha sobtat és revisar les revistes i veure que en els anys 80 no era una norma, ni l'ajuntament que ho hagués de refermar; sinó que els propis habitants de la vila es preocupaven per posar el català en el lloc que li correspon. Si parlem en català, idò que allò que prové de nosaltres i que pren presència al carrer sigui en català.

A cada número de la nostra revista hi podeu trobar ben plasmada la lluita per la llengua i la contribució a la normalització lingüística que s'ha anat duent a terme des d'aquesta entitat i la seva revista al llarg de la seva existència. No femem que aquesta tasca sigui de bades, tornem a posar fil a l'agulla. A Porreres, en català!

persones que en són els amos tenen per llengua vehicular la catalana. Per què? No ho sabem... Caldria que quan es va a demanar permís per a obrir un establiment comercial, des de l'ajuntament es preocupessin per saber en quina llengua fan comptes retolar i donar informació als habitants del poble i, si la seva intenció és fer-ho en castellà, no permetre-ho. Supermercados, Talleres mecánicas o de chapa y pintura, *carnercería*, Servicios de lavandería... no avancem! Aquest retrocés creiem que es pos-

ENHORABONA, COLOMA TABERNER GARCÍA

En el darrer número del setmanari FELANITX de 26 de juny de 2020, a la Secció d'Informació Local, es fa una breu ressenya del final de curs a l'IES Felanitx, on ressalten l'alumna porrerenca de 2n de Batxillerat: Coloma Taberner García, de la qual l'Equip Docent va destacar l'esforç, la implicació i l'alegria, trets que en aquest curs tan atípic encara tenen més força i són molt més necessaris per acabar bé el curs.

Felicitations als seus pares: Catalina García Garí i Tomeu Taberner Bover per aquesta menció i per haver aconseguit acabar el batxillerat amb èxit.

Final de curs a l'IES Felanitx

Aquest curs —ja sabem tots que superat en una situació excepcional—, els alumnes de l'IES Felanitx, com tots arreu de Mallorca, no han pogut gaudir de certs actes que celebraven cada any: els tradicionals sopars de final de curs, les graduacions de 4t d'ESO i de 2n de batxillerat... Però algunes d'elles sí que han pogut assaborir un petit triomf personal: l'obtenció de la matrícula d'honor. Perquè un alumne obtingui matrícula ha d'haver assolit una mitjana de 9 o superior en els estudis de batxillerat. Ara bé, el centre, d'acord amb la normativa —que estableix que se'n pot atorgar una cada vint alumnes—, només n'ha pogut concedir quatre, que han estat per a na Laura Vicens, na Maria Nicolau, na Laura Granado i n'Olivia Lund.

Hem de destacar, però, que sempre hi ha alumnes —segurament més que no ens pensam— que, encara que no arribin al 9 de mitjana, s'esforcen molt a aconseguir els seus objectius i els seus resultats són igualment valorables. És el cas, per exemple, de na Coloma Taberner, alumna de la qual l'equip docent va destacar l'esforç, la implicació i l'alegria, trets que segur que caracteritzen molts dels nostres alumnes, hagin assolit o no la matrícula d'honor.

BAR
CA'N
GUILLEM
ENTREPANSTAPESPIZZES

AV. BISBE CAMPINS, 1 PORRERES 971 647 495

Estanc Can Poo

Segells de goma. Tota casta d'impresos d'impremta.
Havans gravats per a festes.
Llibres de text. Revistes. Articles de papereria.
Juguetes. Perfumeria. Articles de regal

Avinguda Bisbe Campins, 12 • Porreres.
Tel. 971 16 66 36 - Fax: 971 64 70 24

LLIGA D'AGRICULTORS DE PORRERES

Marc Prieto Gornals

Fins l'any 1933 a Porreres hi havia dos sindicats agrícoles registrats al cens estatal.

Per una banda, El sindicat agrícola catòlic, que tenia la seu social al carrer Hospital núm.15, registrat el 30 d'octubre de 1919 amb 278 socis. La seva funció era la compra i venda de productes, maquinària, cooperativa de consum i selecció de llavors. Era una filial de la federació catòlica agrària.¹

Per altra banda, també hi havia La lliga d'agricultors de Porreres que es va registrar dia 4 de febrer de 1918 amb la seu social a la plaça major, amb 496 socis. Tenia l'objectiu de guardar les finques dels socis i era dirigida per una junta permanent.¹

El primer president fou Gaspar Barceló Pastor que fundà la lliga d'agricultors a Porreres. A casa conservam materials diversos d'aquesta associació, com el llibre d'actes que comença dia 5 de maig de 1929 fins al 5 de juny de 1932 amb Josep Gornals Mora *molí d'aigo* (el meu repadrí) com a president.

Durant aquests anys, en el llibre d'actes, es pot llegir la contractació dels diferents guardes jurats per a fer la feina de guardar les finques dels socis. També com l'any 1932 el batle Juan Mora va oferir a la societat formar part de la comissió municipal de policia rural.

També hi ha el llibre d'inventari de l'associació, on a més del diferent material d'oficina i els uniformes dels guardes jurats, hi ha les armes que aquests tenien. En el moment de la seva fundació tenien dues carabines i quatre revòlvers.

En els dos llibres d'inscripció de les finques dels socis, arriben fins als 1005 inscrits, també hi ha socis de Montuiri.

També hi ha dos llibres de comptabilitat. El primer comença el mes de febrer de 1918 fins a octubre de 1926 i el següent comença el mes de novembre de 1926 fins al mes de novembre de 1930.

Tot aquest material, que tenim a casa, queda a disposició de tothom qui vulgui estudiar-lo. També seria interessant trobar el primer llibre d'actes d'aquesta societat i poder tenir més informació sobre la seva fundació.

1. Ministerio de Agricultura (1934). *Censo estadístico de Sindicatos Agrícolas y Comunicadas de Labradores*. Madrid.

PORRERES - tlf. 971 64 73 16

IMPORTANTS TROBALLES DE PATRIMONI RELIGIÓS

Andreu Gabriel Veny Miró

La tapadora de pila baptismal, segurament del segle XVI i amb pintures interiors al·lusives al baptisme del Senyor, és un element únic a Mallorca. De tapadores d'aquestes característiques només en trobem dues més arreu de Mallorca, aquestes són les de Montuïri i Algaida, però aquestes dues tenen la policromia interior que la de Porreres té a l'exterior. Això fa que la de Porreres sigui l'única amb policromia interior. Aquesta tapadora també degué ser retirada pel rector Campins quan feu la reforma del baptisteri.³

També vàrem documentar altres peces d'interès com una marededéu del Carme del XVIII (1'20x44x33), molt ben conservada, però sense el nin Jesús, que degué ser la que estava a l'actual retaule que té dedicat aquesta advocació mariana a l'església parroquial i que Berard, en la seva visita de 1789 la va trobar "pequeña".⁴ Aquesta imatge degué ser substituïda per l'actual el 1909, de mesures més grans i obra de l'escultor Miquel Arcas.⁵

Una santa Maria (70x33x22) i un sant Josep (63x27x20) d'un betlem de fang amb tela encolada. Una santa Anna (68x44x25) i moltes mans soltes.

A més, també vàrem localitzar tres figures grans, que podrien ser àngels i que no corresponen al retaule (1'53x52x26). I també els dos angelets que correspondrien al cambril interior de la marededéu, és a dir, on ara hi ha l'actual gràstia.

Després de rebre un avís que a les golfes dels donats de Monti-sion hi podia haver peces de l'antic retaule barroc del mateix santuari, ens dirigírem als responsables de la parròquia per tenir-hi accés.

Quan vam arribar-hi, tinguérem una gran sorpresa. No només hi havia tot el primer pis del retaule barroc, sinó que a més hi havia una tapadora de pila baptismal de tradició gòtica, entre moltes altres peces i talles.

El retaule barroc datat de 1711 i amb modificacions posteriors, d'entre les quals destaca la de 1734,¹ en la qual fou substituïda la marededéu (pensem que la del sagrari de Mòger) per l'actual d'alabastre, incorporant la peanya amb ànima de ferro per fer-la voltar des del seu cambril al temple. Segons el P. Munar, el mateix 1734,² es va beneir el quadre principal del retaule que es retiraria cap un costat quan es voltés la imatge de la Mare de Déu.

Aquesta troballa, el trono amb ànima de ferro, fa que haguem de reescriure part de la història de Monti-sion. La Mare de Déu voltava i tenia un cambril, talment com a Lluç.

A les pròximes jornades d'estudis locals presentarem un estudi sobre aquestes troballes: *El retaule barroc de Montis-ion, Els baptisteris de Porreres* i tal vegada una altra fent un catàleg de les peces trobades i d'altres elements amb valor històric-artístic que hi ha pels diferents magatzems de les esglésies de Porreres.

Bibliografia

Munar Oliver, G. 1979. *Història de Porreres*, vol. II. Gràfiques Miramar. Palma.

Feliu, J. 1993. *Notícies històriques sobre el Santuario de Montesión de Porreres*. Gràfiques Miramar. Lluçmajor.

Berard, J. 1983. *Viaje a las Villas de Mallorca 1789*. Palma.

Arcas Garcia-Delgado, A. 2004. *L'escultor Miquel Arcas 1876-1953*. Impressió Jorvich, SL. Palma.

1 G. Munar, *Història de Porreres*, vol. II, Palma, Gràfiques Miramar, 1979, pàg 184 -186.

2 Ibid.

3 J. Feliu, *Notícies històriques sobre el Santuario de Montesión de Porreres*, Lluçmajor, Gràfiques Miramar, 1993, pàg. 197.

4 J. Berard, *Viaje a las Villas de Mallorca 1789*, Palma, 1983, pàg 209.

5 A. Arcas, *L'escultor Miquel Arcas 1876-1953*, Palma, Impressió Jorvich, 2004, pàg. 108.

NO PODEM PERDRE LA MEMÒRIA (I)

Bartomeu Garí Salleras

Cada vegada hi ha menys testimonis que ens parlin del passat lleig de la Guerra, d'uns esdeveniments incòmodes. Per aquest motiu, vull fer memòria i recordar molts testimonis que em relataren fa uns anys molts dels fets que passaren al nostre poble, així com també, moltes de les seves experiències. Indubtablement, no podem perdre la memòria.

L'any 2005 Climent Garau Juan *de can Marió* fou proclamat Fill Il·lustre de Porreres en nom de totes les víctimes del nostre poble que moriren represaliades. La família brasilera del batle *Marió* va venir per estar al costat dels familiars dels desapareguts i oblidats porrerencs, així com també per acompanyar la seva família porrerenca. Diumenge, dia 6 de febrer fou la data assenyalada. La sala de Plens estava plena a vessar. Prop dels *Marions* hi havia una família: els de can Verdero, els amics porrerencs dels *Marions* brasilers. Unes setmanes després vaig poder parlar amb una excel·lent persona, amb una gran memòria,

molt feiner i intel·ligent. La seva vida em va deixar bocabadat. Jo diria que també fou un porrerenc il·lustre, però anònim. Em referesc a l'amo en Toni Servera Mesquida *de can Verdero*.

Antoni Servera Mesquida *Verdero* (1926-2012)

Antoni Servera Mesquida va néixer a Porreres dia 9 d'octubre de 1926. Estava casat amb Antònia Nicolau Monteros i tenien una filla i dos nets. De petit vivia al carrer d'en Veiet on hi havia la ferreria del seu pare, avui domicili particular de Jerònia Gornals *Molí d'aigo*, viuda de Miquel Ballester *de can Colometa*. Li vaig demanar si el seu pare era ferrer i ell em digué que sí i inicià així el seu relat. El meu padrí va muntar el negoci recent arribat de la Guerra de Filipines. Posteriorment, el va seguir mon pare. Després passarem devora Cals Hermanos, al carrer Lluís, on també jo vaig fer de ferrer fins el 1951, quan decidírem partir cap al Brasil, on vaig residir uns 15 anys.

En aquell temps, hi havia moltes ferreries a Porreres? –li vaig demanar. Moltes. Record especialment que en els anys de la República i fins i tot molt abans hi havia un bon grapat de ferreries i tallers. Per exemple, la de Can Cotó que l'hagueren de tancar perquè mataren el seu fill major i el que era mestre d'escola –en Miquel– va desaparèixer. Quan llevaren el negoci, l'agafà mestre en Toni Rosselló *Güia* que es va instal·lar en el mateix taller. De petit, hi anava a pegar amb el mai. *I de quan éreu un*

jovenet, què em podeu contar? M'agradava molt anar en bicicleta. Molts de dies pujava a Monti-sion. Al santuari hi vivien les cosines del metge don Pep Abrines. Em digueren que fugien dels bombardejos de l'aviació roja. Cada dia, els pujava l'encàrrec que m'havien fet. Abans d'anar a l'escola agafava la bicicleta i per amunt. Un matí, per ventura eren les sis i mitja, em vaig topar amb un home, em vaig espantar molt. Estava ajupit, pareixia que esperava qualche persona. Em va demanar: me coneixes? No –li vaig dir. D'on ets? De can Toni Verdero –vaig respondre. No has de dir res a ningú. No m'has vist. Pareixia que tenia por. Després de l'ensurt i més tranquil, aquell home em va dir: bé, a ton pare li pots contar, fa temps que som bons amics. És el que vaig fer quan vaig arribar a ca nostra. Mon pare no em va escoltar gens ni mica i va seguir fent feina a la fornal i aplanant una barra de ferro damunt la vella encrua. Era un bon forjador. Els ulls de l'amo en Toni s'il·luminaven quan parlava de la ferreria, però també quan em va explicar un dels darrers actes de la vida d'una persona que sabia que la seva mort era pròxima: el batle *Marió*.

Veig que us agradava l'ofici de ferrer. La veritat és que sí, després d'anar a l'escola sempre anava a la ferreria. Mon pare em feia fer petites feines. Una dia que duia perns i femelles a una fusteria vora el quarter de la Guàrdia Civil, vaig veure, una altra vegada, aquell home que havia vist no feia gaire temps prop de les dreteres de Monti-sion. Aquesta vegada anava dins un camió. No anava tot sol, eren dos. No feien bona cara. Estaven acabats. Tot d'una ho vaig contar a mon pare. Ell va arrufar el cap i contestà: sé qui són, són els germans *Marió*.

Ja que parlam d'aquest tema. Recordau del temps de la Guerra? Quan va esclatar el Moviment, feia d'escolanet. Érem tres, en Miquel *Mago*, en Miquel *Cap Blanch* i jo. L'escolà era en Miquel Artigues. Es feien molts comentaris, fins i tot dins la sagristia.

Graduat Social

Av. Bisbe Campins, 3
07260 PORRERES
Tel. 971 16 80 38

Han agafat aquesta persona, aquesta altra. A Porreres, hi havia 10 o 11 capellans. No tots estaven d'acord amb el que passava. Com si fos una lletania va començar a anomenar-los un a un: el rector Lluís Crespí, el vicari Calderó, l'altre vicari que era el senyor Bartomeu *de son Orell*, el capellà *Ternal*, el capellà *Planes* –que vivia on hi havia la farmàcia de can Soler, al cap de cantó del carrer Feliu–, el tio Joan Mesquida *Mola*, el senyor Miquel Janer i ara no en record més. La Guerra fou molt lletja. El rector era molt rígid. Sabia que agafaven persones, els capellans sempre ho comentaven, però en veu baixa, tot i que vegades, hi hagué algun enfrontament. Fora de les parets de la rectoria, ningú gosava xerrar més del que tocava. Les relacions amb els pares de Sant Felip tampoc eren molt bones. Cadascú anava pel seu compte, tot i que sempre estaven presents als actes de la Guerra que es feien a Porreres.

Eren els anys de la Guerra, de la repressió, de la por. Tot estava prohibit, la gent xerrava poc i d'amagat. Els falangistes, la Guàrdia Civil i les autoritats es convertiren en els perseguïdors dels seus veïnats que, de sobte, s'havien transformat en persones sospitoses de desafecció i perilloses del nou ordre polític i social. L'amo en Toni recordava alguns fets realment colpidors. En aquest moment el seu relat va deixar de ser fluid. Era la realitat de Porreres vista a través de la mirada innocent d'un nin d'onze anys: en aquells anys m'aixecava molt prest, a les sis del matí i partia cap a la Parròquia. M'agradava estar al Lloc Sagrat amb els meu companys escolanets. Des d'aquest punt vaig veure pujar un grup d'homes que portaven detingut en Biel Llaneras que vivia el carrer Lluís, prop de casa meva. Era un home casat. No tenia fills. Sempre llegia el diari amb una lupa assegut al carrer, davant can Vaquer. Els falangistes l'entraïren al quarter de Falange, a can Bernat *Renya*. Era la casa on va predicar, des del balcó, el Conde Rossi. Record com si fos avui, que va venir ben arromangat i amb calçons curts. Hi havia molta gent que l'es-

coltava. «Fuccilati!» Sobtadament em va dir: Tanca això! Férem un punt i a part d'un final tràgic, en el qual va recordar els noms dels qui acompanyaren en Biel *de can Ferrer* davant els fusells feixistes. Tothom sabia el que passava a Porreres. Hi havia molta por i angoixa. La teranyina feixista es va estendre per tots els carrers del poble. Els camises blaves amb les corretges de cuir negre eren els amos de la situació: els vespres, a can *Renya*, hi feien reunions i sopars. Intuíem que passaven coses grosses a Porreres. Érem escolanets, feiem cara bons al-lots, però trescàvem molt. Fins i tot anàrem a La Creu i al cementeri. Tenc un record molt borrós. Bales, sang mesclada i uns clots. Tothom sabia on enterraven les persones que morien a La Creu. És el que et puc dir. *L'amo en Toni, m'heu escarrufat*. Ho duia dedins, ho havia de dir.

Un cop acabada la Guerra, can *Verdero* i can *Marió* es retrobaren ben lluny de Porreres, a Amèrica. La tragèdia que havia sacsejat la vida dels nostres joves protagonistes sempre estava present, això sí, entremesclada amb els fets quotidians de la nova vida americana. D'aquesta manera m'ho va relatar l'amo en Toni: en *Climent*, el fill major del batle *Marió* i jo érem bons amics, jugàvem plegats, anàvem a missa. En *Climent* parlava poc del que li va passar al seu pare. Estava avorrit. Ho duia dedins. Ben aviat va decidir partir cap el Brasil. Ho va fer abans que jo. Es va instal·lar a Rio de Janeiro, a ca na *Pereta* de can *Pau Coix*. Allà ens tornàrem a trobar i posàrem en marxa una negoci plegats juntament amb *Tomeu Mamec*, era la impremta *Grafica Universo*, que a hores d'ara és de la seva propietat. Al cap de poc temps ho vaig deixar, ja que m'agradava molt la mecànica i havia aconseguit entrar a una gran empresa. He de dir que –tal com passa ara amb molts dels emigrants que arriben a Mallorca– no teníem papers. Amb el temps ho vaig poder arreglar. Amb en *Climent* compartírem moltes coses, fins i tot, vaig ser el seu padrí de noces. També vaig ajudar a què la seva mare –l'esposa del batle *Marió*– tornàs a Brasil i

passés els darrers anys de la seva vida amb *Climent*. Parlaven poc del que varen viure a Porreres, foren anys de silencis.

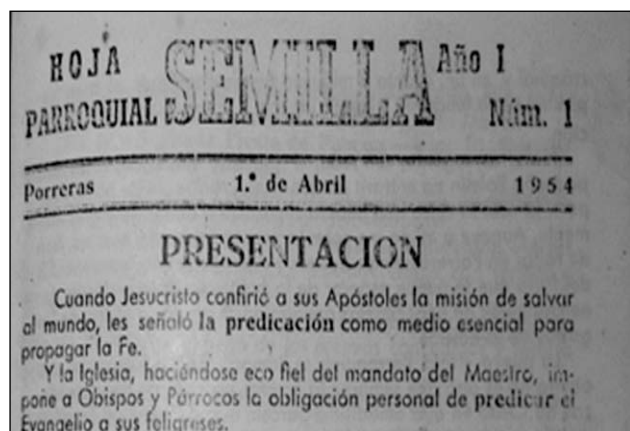
Els tombs de la vida i la manca d'expectativa d'un país enclavat dins el franquisme, va fer que molts illencs optassin –tal com ho havien fet els seus avantpassats anys enrere– a partir cap a Amèrica. L'amo en Toni fou un bon exemple d'un porrerenc lluitador i valent: a Mallorca no hi trobava el meu lloc. Vaig partir cap a Brasil a principis dels anys 50. Tota la vida m'havia mogut dins la mecànica. A Porreres, per exemple, vaig muntar un caramull de motors de treure aigua: a can *Pep Llauner*, a *Pere Fiol Muntarers*, a son *Gall*, a l'hort d'en *Fiol*, a l'hort de ses *Ànimes*, a l'hort de can *Feliu*, a can *Crosseta*, entre d'altres. La ferreria, els motors i la mecànica eren la meua vida. I amb un somriure em va dir: i al Brasil vaig fer carrera! Feia de “cerraieiro” a una empresa molt gran. Ja he dit que m'agradava molt fer feina amb el ferro. Supòs que aquest fet em va ajudar molt. Amb el temps, m'anomenaren cap de manteniment i mecànica d'aquesta empresa. Vaig dissenyar i dirigir molts projectes industrials. Amb mi treballaren en *Joan Pelleter* del carrer de la *Caritat* i en *Miquel Massutí*. Celebràvem festes i aniversaris plegats. Férem una gran amistat. Mentre m'ho explicava, girava –una a una– les fulles dels seus llibres plens de fotografies i records. No hi faltava res, els plànols dels projectes (obres a un camp d'aviació a l'Argentina, maquinària industrial a diferents ciutats del Brasil, escorxadors d'animals), les personalitats que va conèixer al llarg de la seva estada a Amèrica, retalls de diaris. Ho tenia tot documentat. Però les coses canviaren i quan va haver fet quatre duros tornaren cap a Porreres. Després d'una vida ben intensa, l'amo en *Toni Servera Mesquida* va morir a Porreres el 12 de desembre de 2012 als 81 anys.

Després d'haver repassat aquesta enregistrament, no em queda més remei que dir: per sempre l'amo en Toni, la meua més profunda admiració. Us ho devia. Mai vàreu perdre la vostra memòria.

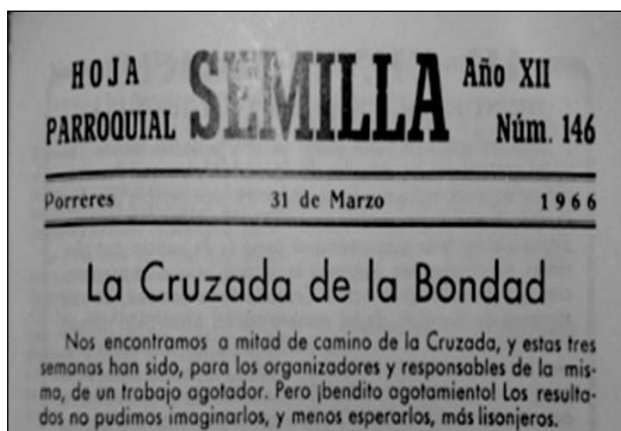

“SEMILLA”: DEL CASTELLÀ AL CATALÀ. EL LLARG CAMÍ DE LA NORMALITZACIÓ (I)

Joan Barceló Xibic

Capçalera del primer número

Capçalera amb el canvi toponímic

Avui, llegir la “SEMILLA” en català ens sembla tan normal que ens pareixeria una bajanada pensar que poguésser d’una altra manera. Però quan va néixer el full parroquial, l’ambient sociocultural que es respirava a Mallorca no era gens favorable pel que fa a l’ús del català, i Porreres, evidentment, no n’era una excepció. Estàvem en plena dictadura franquista i la jerarquia eclesiàstica s’havia posicionat ideològicament amb el poder que reprimia les diferents llengües de l’Estat, i qualsevol expressió cultural que no fos en «*la lengua del imperio*» era perseguida i vetada. Malgrat que la immensa majoria de la població parlava i entenia el mallorquí i el seu ús com a llengua d’expressió oral i col·loquial era massiu i generalitzat, eren molts poques les persones que el sabien llegir i escriure.

Els antecedents

A principis de gener de 1954, amb motiu de la visita de Ntra. Sra. de Fàtima a Porreres, es va distribuir per tot el poble una circular amb el títol «*A todos los porrerenses*» i signada per

l’ecònom Gabriel Adrover, per anunciar els actes de culte previstos en honor a dita Verge i a la celebració de Sant Antoni i, aprofitant l’avinentesa, animar als feligresos a «*[...] hacer algo por mejorar el Santuario y debemos empezar por hacer practicable y fácil la carretera de acceso al mismo*», amb el resultat per tothom conegut.

En vista de l’èxit de la primera convocatòria, pel mes de febrer la parròquia publicà i repartí un altre fulletó. Aquesta vegada per anunciar una «*Gran Peregrinación Porrerense al Santuario de Montesión y solemne inauguración de la nueva carretera*», que tingué lloc dia 25, «*con asistencia de las autoridades*». El poble va respondre massivament i la crida novament va triomfar.

Neix “SEMILLA”

En aquell context, l’abril de 1954 va sortir al carrer la “*Hoja Parroquial SEMILLA*”, (impresa a l’antiga Impremta Rosselló –*de ca s’escolà*– del carrer Nou de Porreres), gràcies a l’entusiasta determinació de l’ecònom D.

Gabriel Adrover, animat sens dubte per l’èxit aconseguit amb les dues primeres entregues. En la presentació del full deia, entre altres coses, «*[...] la propaganda impresa ha llegado a tener en nuestros tiempos una eficacia decisiva para crear ambientes y formar criterios y conciencias*». El fulletó, evidentment, estava escrit en castellà. («*en cristiano*», que diuen alguns). Així i tot, els primers anys es feren algunes petites excepcions i es publicaren en “mallorquí” diversos poemes, gloses, himnes, etc. de temàtica religiosa, fins que a la “SEMILLA” de març de 1966 en la capçalera del full es va substituir el topònim –aleshores oficial– *Porreres* pel normalitzat Porreres. Influenciats segurament pels aires renovadors que dimanaren del Concili Vaticà II (Roma, 1962-1965) l’any 1967 *La Comisión Diocesana de Liturgia* donava instruccions a les parròquies de com i quan es podien celebrar actes litúrgics en «*lengua vulgar*». Recordem que fins aleshores les misses se celebraven en llatí, la llengua oficial de l’Església. Malgrat tot, la “SEMILLA” seguia publicant-se íntegrament en castellà.

1968: el català guaita tímidament

Pel gener d'aquell any, en un número especial dedicat a les Noces d'Or Sacerdotal del rector Gabriel Adrover, per primera vegada "SEMILLA" va utilitzar parcialment el català, concretament en la publicació d'una carta del Canonge i Arxiprest D. Andreu Caimari i en la transcripció literal de l'homilia que havia pronunciat el mateix rector en la celebració que havia tingut lloc un mes abans. També aquest any hi hagué canvis a la parròquia, i a l'agost es feu càrrec de la rectoria D. Pedro Torres Siquier, Pvre. (Sa Pobla, 1930).

Durant la darrera etapa de la Dictadura, l'Església mallorquina es va dividir en dues corrents oposades: una, progressista i transformadora i l'altra, immobilista i continuista. El nou rec-

tor semblava simpatitzar amb la primera. Així, a la "SEMILLA" d'agost de 1969 en un apartat titulat *FOLKLORE* es publicaren unes gloses del "Corpus de Toponímia de Mallorca" de J. Mascaró Pasarius, referents a Porreres; al full parroquial d'un any més tard es podia llegir, també en català, un "Cant per després de combregar". Tot indicava que l'aposta per la nostra llengua, encara que tímida i lenta, semblava ferma. No obstant això, el castellà seguia dominant la "SEMILLA".

Fou el 1972, amb el nomenament de Teodor Úbeda (Ontinyent, 1931 - Ciutat de Mallorca, 2003), valencià, coneixedor i parlant de la llengua catalana, com a Administrador Apostòlic i un any més tard com a Bisbe de Mallorca, quan el català va prendre més protagonisme dins l'església

mallorquina i a la "SEMILLA" del novembre d'aquell any, dins l'apartat de «Avisos y noticias», s'anunciava una conferència organitzada per l'Agrupació Cultural de Porreres amb motiu del 50è aniversari de la mort «[...]de nuestro inmortal poeta D. Miguel Costa y Llobera», i pel març de 1974, «Por considerarlo de interés general para nuestro pueblo[...]», es va publicar una carta —en català— que l'Agrupació Cultural havia dirigit als seus associats, on argumentava la necessitat de crear una Escola de Música. Encara faltaven uns quants anys per poder llegir el full parroquial completament en la nostra llengua. Però el canvi, a poc a poc, anava progressant.

(CONTINUARÀ)

**jaume
sastre
soler SL**
materials de construcció

ceràmiques i gres   bigues imitació fusta
ciments   saques   aïllants   canonades
lloguer de minicontenidors (Servei a domicili)

CARRER NOU, S/N
(SORTIDA CTRA. PORRERES-VILAFRANCA)
07260 - PORRERES
TEL. I FAX: 971 647102

LLG FUSTERIA
LLITERAS GARI

Portes i Cuines fetes a mida

C/. Major, núm 61 - 07260 PORRERES (Mallorca)
Taller: Ctra. Porreres - Montuiri, Parcela 250
Telef. i Fax 971 16 84 66

Anàlisis Clínicas

Antònia Sastre Barceló
Farmacèutica

Consulta: Dilluns i dimecres
de 8:30 a 10 hores

Carrer l'Almoïna, 49
Tel. 971 64 70 84

Assegurances: Adeslas, Asisa-Muface, Agrupació Mútua,
Axa-Mare Nostrum, Imeco-Caja Salut, Groupama, L'Aliança, Novo-
medic...

LA RODA DE CAMPANES

Maria Barceló Crespi i Maria Antònia Nicolau Rosselló

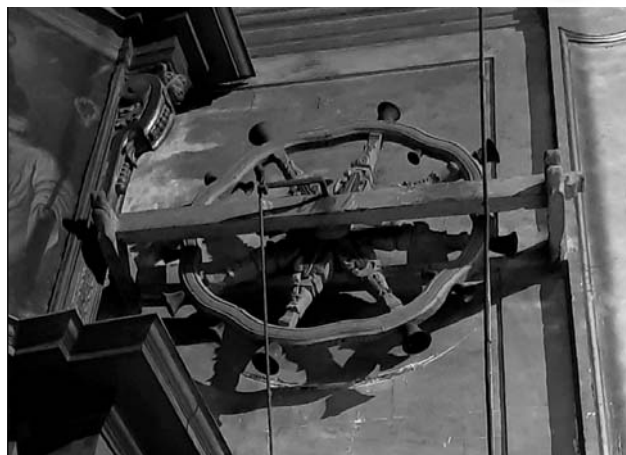
Entre el mobiliari litúrgic present a l'església parroquial de Porreres cal esmentar la roda de campanes o de campanetes. Es troba penjada a la part alta, a la dreta, de la capella del costat de l'Evangeli dedicada a Sant Vicenç Ferrer. Aquesta capella és la primera que hi ha a la dreta del presbiteri.

Amb molta probabilitat podria datar de principis del segle XVIII, anys en què l'església parroquial anava accelerant el seu procés constructiu

És una roda, d'un metre de diàmetre, que està voltada de campanetes de diferents sons i mida. Disposa d'una cordeta que, des de baix, quan s'estira, la posa en moviment. En fer-la girar, sonen totes les campanetes i deixen sentir dins l'església una música de to festiu i molt alegre.

A la documentació medieval apareix amb el nom de *rogle* o *rotle*. A Mallorca a alguns pobles la roda de campanes s'ha conservat des de l'Edat Mitjana –com és ara a Algaida, Lluçmajor, Petra i Pollença. També a l'església parroquial de Santa Eulàlia a Ciutat.

Antigament es tocava a la missa major quan alçaven Déu per conferir un aire de solemnitat, també quan es cantava el *Te Deum*, a l'ofici diví per encàrrec de persones devotes i durant la vuitada del Corpus, en el començament de l'ofici litúrgic.

Avui té un ús reduït, només es fa sonar durant el cant del Glòria a les celebracions litúrgiques més importants: Matines, Dijous Sant, Vetlla Pasqual, i "Encuentro".

Cal considerar-la un instrument musical de percussió o un objecte litúrgic? Potser s'hagin de contemplar les dues coses a la vegada. En una època en què els sons de les campanes ajudaven a viure més les celebracions litúrgiques, la roda donava avís de la importància i solemnitat del moment.

És un element del ric patrimoni cultural que es conserva a l'església parroquial que paga la pena posar en valor i donar a conèixer per despertar el seu interès i, per ventura, descobrir-ne altres dels molts que ens han llegat els nostres avantpassats.

CONFECCIÓ A MIDA
DISSENY INTERIOR
DECORACIÓ TÈXTIL

CHITÓN
DECORACIÓN

www.chitondeco.com

info@chitondeco.com

DAGMAR & ERICH FUSS
07260 Porreres/Mallorca
Ctra. Porreres – Campos km 0,4

Tel. 971-16 82 57
Fax 971-16 85 28

Entre altra bibliografia, vegeu:

LLOMPART, Gabriel: "El rotlo o rolde de campanillas en Mallorca", *Revista de dialectologia y tradiciones populares*, 55, Madrid, 2000, 259-264.

NICOLAU ROSSELLÓ, Maria Antònia: *Pregó de les Festes de Sant Roc*, Porreres, 2007, 29.

POU AMENGUAL, Miquel: "La roda de campanes: pervivències d'un objecte litúrgic de la Mallorca medieval", *Summa. Revista de cultures medievals*, 11, Barcelona, 2018, 28-50.

EL NOSTRE PATRIMONI

Maria Barceló Crespí

Paret de pedra seca o de pedra en sec. Cantonera. Possessió de son Romaguera, al camí de son Mesquida. Ran del pou Celat. Foto: tardor de 2015

Brodat (o tapís) penjat al presbiteri de l'oratori de la Creu en el qual hi ha representat l'escut de Porreres. Pot ser obra de finals del segle XIX o de principis del segle XX. S'hauria de cercar qui va ser l'autora (o autor).

Vitrall de la capella que fins fa poc era la de la pila baptismal. Representa el baptisme de Jesús per Sant Joan. Va ser construït a la ciutat de Munich (Baviera) el 1892 i pel preu de 1.634 pessetes.

EL LLUM D'OLI TAMBÉ ÉS VOSTRE

T'agradaria veure publicada la teva opinió al *Llum d'Oli*? Tens alguna queixa, suggeriment o proposta? Vols col·laborar amb nosaltres? Ara pots fer-ho a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com, o en persona quan ens topis pel carrer!

I, si t'interessa, pots consultar els números digitalitzats fins el 1996 a l'apartat «Llum d'Oli» del nostre blog (www.agrupacioculturalporreres.blogspot.com) a través de l'enllaç amb la biblioteca digital de la UIB. Si desitges consultar algun número posterior al 1996, només ens ho has de demanar. Tenim en procés un web on trobareu els darrers números en pdf!

Volem ser la veu del poble! El Llum d'Oli és cosa de tots!

L'IMPACTE SOCIAL DEL CORONAVIRUS A PORRERES

Redacció

Per aquest número hem volgut sortir al carrer i escoltar diferents persones del món social i de l'anomenat tercer sector, així com dels cossos de seguretat i personal sanitari, per conèixer la seva opinió sobre l'impacte social de la COVID-19 al nostre poble. Aprofitam per tornar-los a agrair la seva gran tasca, que sempre és fonamental, però que en moments crítics com els que hem viscut i com els que potser encara ens tocarà viure, seguiran sent imprescindibles.

PREGUNTES

1. Quina afectació ha tingut a la vostra entitat o professió el confinament i el coronavirus?
2. Quines han de ser les prioritats socials i polítiques ara mateix?
3. Què n'hauríem d'aprendre de tot això?

CATALINA SASTRE FUSTER. 57 anys.

Treballadora de serveis residencials a la Residència de l'IMAS de Felanitx

1. A la meva feina, aquesta etapa de confinament ha provocat la suspensió de les visites dels familiars als residents. Tampoc es va poder comptar amb el voluntariat, que al llarg d'aquests mesos no han pogut venir. Per altra part, els tallers que es fan pels residents també es varen suspendre, així com les celebracions eucarístiques. Els serveis de fisioteràpia, psicologia i perruqueria també es varen deixar de fer i només podíem accedir a la Residència els/les treballadores que feim feina allà.

2. Les prioritats socials han de ser atendre a les persones majors i potenciar l'acompanyament, ja que molts de majors s'han sentit molt totsols, i a partir d'ara s'hauria de reforçar. Durant el confinament, a títol personal, he anat fent telefonades a persones majors de Porreres que estaven totes soles i, tan per elles com per jo mateixa, ha estat molt gratificant i un autèntic privilegi haver pogut ajudar a persones que ho necessitaven. Les persones a qui telefonava han estat molt contentes i la paraula que més han repetit ha estat: "Gràcies per pensar en nosaltres". També, considero que els Serveis Socials dels municipis han de fer un seguiment a les famílies més vulnerables, analitzar la situació en que es troben i dedicar-los tots els esforços, tant de personal com econòmics, perquè puguin sortir-se'n.

3. Tota aquesta situació ens ha fet veure les coses des d'una altra perspectiva; en qüestió d'un dia, el món sencer es va aturar i això ha fet que la gent començàs a reflexionar sobre si el que estàvem fent fins ara era allò correcte. Hem descobert que ens hem de menester els uns als altres, que hem de ser més persones, més solidaris i que la humanitat i el sentit comú són dos valors que han d'estar presents al llarg de la nostra vida.

JULI VIEDMA VIEDMA. 55 anys.

Treballadora Social de Porreres

1. Crec que l'esclat d'aquesta pandèmia ens ha mostrat la capacitat de resposta del nostre sistema social. Els professionals ens hem vist desbordats, tot ha estat passant molt aviat i ens hem mogut dins el caos i sorprenentment l'hem gestionat. Som conscients que ara hem de ser-hi a primera línia. Ara més que mai hem d'acompanyar, detectar, prevenir, aplicar recursos... a cada una de les diverses situacions en què es troba la gent. És cert que aquesta emergència està afectant a tothom, però està colpejant més fort els més vulnerables. Per altra banda, hem estat molt reforçats per molta gent voluntària de Porreres i voldria expressar el meu agraïment i admiració a tantes expressions solidàries que han aparegut al poble de Porreres i que en circumstàncies adverses han donat el millor de si.

2. La reconstrucció social necessitarà un canvi en les respostes públiques tant dels serveis socials com de tots els altres sistemes. Crec que hem de tenir en compte que fins ara ha existit una vulnerabilitat i que en sorgirà una nova. En primer lloc, la prioritat és contenir la propagació d'aquesta pandèmia i reforçar el sistema públic de salut. Després s'hauran de posar en pràctica polítiques que permetin afrontar la crisi en matèria econòmica i social; molta gent ha perdut la feina, per tant és necessari que s'ofereixin possibilitats reals de recuperació de l'activitat econòmica i social.

3. Amb aquests esdeveniments sobrevinguts hem d'aprendre a compartir i a reflexionar sobre el que ha passat i sobre què hem de canviar. Però també ja hem après molt i en poc temps, hem tingut una enorme capacitat de reacció. En tal sol 24 hores, professors, sanitaris, comerciants, policies, pares i mares, infants..., tots, hem canviat els nostres models: d'ensenyança,

d'atenció a la ciutadania, de relacions amb els altres, de feina... Per tant, crec que podem dir que hem après a ser creatius. Repensar i millorar per ser més justos, més solidaris i més inclusius.

PEDRO JOSÉ GONZÁLEZ MAS. 33 anys.

Policia Tutor de Porreres

1. Per sort a hores d'ara (mitjans juny) cap membre de la policia local s'ha vist afectat directament per el virus.

Pel que fa al departament de Policia Tutor, sí que ha tengut una afectació directa en el volum i tipologia de treball realitzat, ja que a més del treball com a policia, s'ha afegit la labor de ser el nexa d'unió entre els centres educatius i les famílies, aportant material didàctic i informàtic a alumnes que poguessin necessitar-ho

2. Consider que les prioritats socials i polítiques a l'actualitat han d'anar encaminades cap a la pedagogia de la població vers la nova realitat que ens veim obligats, a viure, tant com cap a auxiliar a la població que s'ha vist més afectada per la crisi sanitària, social i econòmica

3. Que quan ens ho proposem, som capaços d'aconseguir coses que podrien semblar-nos inconcebibles. Pentura també a no donar mai les coses per fetes.

MARGALIDA FRAU MELIÀ. 61 anys.

Infermera de pediatria

1. La sistemàtica de feina ha canviat radicalment, s'ha hagut de fer una adaptació en un temps mínim, la qual cosa ha creat moments d'incertesa. En el confinament s'ha fet més evident la importància dels contactes personals i la distància personal ha alterat la manera de relacionar-se.

2. Potenciar i educar en salut pública la comunitat: crear normatives per la seguretat i fer-les complir.

3. La importància que té a la vida el fet de cuidar la salut i els efectes d'això. Qüestionar-nos la manera de viure i ser més respectuosos amb la natura, la gent... i no donar tanta importància a segons quines coses.

MARIA ADROVER BOVER. 59 anys.

Coordinadora de Càritas Porreres

1. A causa del confinament i la paralització econòmica hi ha hagut famílies del nos-

tre poble que han sofert una gran davallada del seus ingressos i, fins i tot, algunes no han tingut la possibilitat d'ingressar ni un cèntim. Les demandes d'ajudes als serveis socials de l'Ajuntament s'han incrementat moltíssim, algunes de les quals s'han derivat a Càritas i des que hi col·labor no havíem tingut cap altra època amb tants d'usuaris ni amb aquests perfils socioeconòmics i culturals tant diferents.

2. Obrar amb seny i sentit comú. Després d'haver cobert les necessitats vitals i bàsiques en el moment d'estat d'alarma, el que caldria fer és facilitar la creació de llocs de feina a través de la formació, el manteniment i la creació d'empreses perquè la població pugui ser autosuficient.

3. A la nostra comunitat hem de ser conscients que no és sostenible dependre, única i exclusivament, del monocultiu turístic, la població també ha de ser conscient que podem contribuir a crear riquesa, en el nostre país, sense dependre sempre de l'exterior. És ben necessari diversificar la nostra indústria, consumir productes de proximitat i de forma més racionalitzada.

MARIA ESPERANÇA MORA MESQUIDA. 55 anys.

Coordinadora Protecció Civil i gerent de la Cooperativa

1. A la Cooperativa hem hagut de prendre mesures de prevenció, adaptar-nos a cada moment i cercar nous productes a causa de les noves necessitats, així com gestionar l'adquisició d'aliments per a la població i donar servei a domicili. A Protecció Civil hem fomentat el respecte cap a les mesures estatals, autonòmiques i locals, així com els avisos a la població. També hem col·laborat amb les tasques de fumigació dels carrers del poble, el repartiment de mascaretes, acompanyament de la infermera de pediatria a la visita als nadons i, finalment, hem intentat motivar psicoemocionalment la població.

2. Tenir aliments per a la població, fomentar la feina per a tothom i respectar i fer respectar les mesures sanitàries recomanades. També s'ha d'assegurar que hi hagi material sanitari i de prevenció per tot el personal (hospitals, cossos d'emergències...).

3. Que la salut i la prevenció és allò més important. També cal valorar la companyia i la comunicació, especialment nosaltres que vivim en un poble. Ara convé creure i respectar les recomanacions, tot i que no ens agradi que ens limitin la llibertat de moviments.

JOANA MARIA JULIÀ MÓRA I XISCA JULIÀ MÓRA, DE CAN MURTÓ

Sebastià Lliteres Lliteres

A les porrerenques Joana Maria (1975) i Xisca (1987) de can Murtó no només els uneix el fet de ser germanes, sinó també una mateixa professió i passió: són infermeres. En aquesta entrevista (realitzada a distància) pretenem acostar-nos a la seva tasca diària, que juntament amb la resta de companys de professió i a tot el sector sanitari, fa possible que el sistema de salut pública sigui reconegut per una gran part de la població com una garantia de vida que cal reforçar i potenciar.

Amb la situació que hem viscut i que encara estam vivint, la primera pregunta és obligada: com us ha afectat professionalment l'arribada de la COVID-19?

XJM: La pandèmia de la COVID-19 ha suposat un canvi radical pel personal d'infermeria. Com infermera d'Urgències Generals i Pediàtriques de l'hospital de Manacor, puc dir que entre tots els professionals sanitaris ens hem esforçat al màxim per atendre el millor possible els pacients que arriben al nostre servei. A més, ens hem hagut d'adaptar als nous protocols que han anat sorgint, ja que aquesta malaltia era desconeguda per nosaltres. Entre tots hem aconseguit seguir unes pautes de qualitat i actuar de forma unànime.

JMJ: Per mi ha estat una situació molt difícil, inesperada i desconeguda. Les primeres setmanes les record càdiques, hi va haver molts canvis, la incertesa era molt gran. Vaig anar compaginant l'atenció als pacients pal·liatius amb altres tasques, em vaig oferir per ajudar allà on fes falta. Vaig col·laborar en definir nous circuits i protocols específics per a pacients amb COVID-19.

Des del primer moment vaig ser molt conscient que hi hauria persones amb COVID-19 que moririen i que havíem de procurar que morissin de la millor manera possible. En aquest sentit es varen afavorir les visites dels familiars als pacients amb COVID, tant els que estaven a final de vida com els que no.

Normalment la vostra professió és una qüestió molt vocacional. Creis que aquesta vocació té alguna motivació familiar? D'on us ve l'interès pel món sanitari?

JMJ: La nostra mare diu que a ella li hagués agradat fer cures, etc. En el meu cas era ben joveneta quan em vaig adonar que m'agradaria ajudar a les persones que estaven malaltes. Suposo que el fet que el nostre pare tingués una malaltia crònica va influir en aquesta decisió.

XJM: Estic d'acord amb la meva germana, la nostra mare sempre ha tingut, i encara té, aquesta predisposició

de tenir cura dels altres, de preocupar-se i aconsellar. Crec que per a ella, veure les seves dues filles infermeres, ha de ser com veure el seu somni fet realitat.

Què tenim, un bon sistema de salut públic o una gran quantitat de bons professionals?

JMJ: Jo crec que tenim les dues coses, crec que podem estar molt satisfets amb el sistema de salut públic que tenim, que pot millorar? segur que sí, però comparat amb molts altres països, crec que tenim molts avantatges que no existeixen a molts altres llocs.

En aquest cas de crisi, crec que ens haguéssim pogut anticipar molt més a prendre mesures per evitar el contagi. Els professionals sanitaris hem fet molt bona feina en general, ha sortit el millor de nosaltres, però també hem de fer autocrítica, segur que en molts aspectes ho haguéssim pogut fer millor.

XJM: Per una part tenim un bon sistema de salut públic que, com comenta na Joana M., altres països ja voldrien tenir. Encara que també ens hem adonat que el material necessari ha estat limitat a l'inici de la pandèmia, però sempre s'ha fet tot el possible perquè els professionals ens sentim segurs. Aquest fet m'ha fet reflexionar i aprendre a apreciar els recursos de salut dels quals disposem, ja que ens altres països com Senegal (on vaig cada any com a voluntària de la ONG Dentistas sobre Ruedas) no tenen aquests recursos.

Per altra banda, és important que valorem ara i sempre (no només en època COVID) els grans professionals que tenim al nostre Sistema de Salut.

El paper de la dona dins la vostra professió és fonamental. És una professió molt «feminitzada». Què ens en podeu dir d'aquest fet?

JMJ: Sí majoritàriament som dones, històricament i socialment el fet de tenir cura de l'altre ha anat lligat més a la dona que a l'home. Tot i que hi hagi més dones (80%) que homes, no vol dir que el fet de tenir cura hagi de ser exclusivament una tasca de dones, tots els humans podem cuidar els uns dels altres independent de ser homes o dones.

El fet que la professió infermera hagi estat majoritàriament femenina ens ha perjudicat i s'ha infravalorat la nostra tasca a causa de l'estatus que ha ocupat la dona dins la societat, aquest fet encara dura i costa molt aconseguir el reconeixement de la nostra professió.

Pel que sabem, un dels debats vigents dins el món de la infermeria és sobre el model i l'enfocament del sistema: curar o prevenir? Què en pensau?

XJM: Tant la promoció de la salut com la prevenció de la malaltia són dos eixos fonamentals per seguir un estil de vida saludable i així, reduir el risc de malaltia. Per això, és important seguir les recomanacions de la OMS de prevenció i d'higiene bàsiques com el rentat de mans freqüent, mantenir la distància de seguretat i dur la mascareta durant les situacions que sigui necessari.

JMJ: Jo hi afegiria que tenim un model molt basat en el curar, s'ha de promocionar molt més la prevenció, com diu na Xisca, i també entendre i acceptar que malauradament la medicina no ho pot curar tot i que quan això passa, l'enfocament ha de ser de pal·liar, acompanyar i fomentar el benestar.

Tornant al tema inicial: què creis que n'hem après d'aquesta crisi sanitària i social? I què creis que n'hauríem d'aprendre, realment?

XJM: A part de la feina com infermera, jo personalment he après a escoltar més la gent, a mirar-la als ulls i poder entendre el que l'altre està passant; aquest virus ens ha donat una lliçó d'humanitat immensa, un punt de vista totalment diferent del que estàvem acostumats, i m'agradaria pensar que aquest aprenentatge hagi arribat a gran part de la població; malauradament, em dona la impressió que no ha estat així.

La COVID19 ens ha frenat de sobte, l'important no és anar a contrarellotge tot el dia, allò realment important a la vida és la Salut, tant individual com comunitària.

JMJ: A mi m'ha fet reflexionar sobre l'economia d'aquestes Illes, basada bàsicament en el turisme, em dol molt la quantitat de gent que no podrà treballar aquest estiu i portar ingressos a casa. Per altra banda, i encara que sembli contradictori, estic contenta de veure que el mes de juny podem gaudir de Mallorca com fa molts anys no fèiem, de fet m'he de remuntar a la meua infantesa per poder comparar-ho. Crec que totes les masses fan mal, crec que políticament hi ha una bona reflexió a fer.

Moltes gràcies per l'entrevista, sempre és un plaer col·laborar amb el *Llum d'Oli*.

l'Escrivania
cafeteria • restaurant
Can Parri
bolipa

CA NA MARIA FRUITERIA

- Fruttes
- Verdures
- Fruits secs
- Productes ecològics

Tel.: 971 16 6771
C/ Agustí Font, 54 - Porreres

UNA ILLA DE MÚSICA GENUÏNA

Joan Ferrà, gestor cultural

Durant el confinament que ens ha tocat viure a causa de la pandèmia de l'omnipresent COVID-19 hem estat molts els qui, entre altres entreteniments casolans, ens hem refugiat del tedi de les hores mortes amb la música: tornar a fer sonar discs compactes que feia anys ja no trèiem de les prestatgeries, tornar a gaudir amb calma del ritual de col·locar els vinils al plat, estar atents a les noves tendències musicals amb els concerts improvisats a les xarxes socials... o endinsar-se en l'univers musical del projecte que ha presentat l'informàtic porrerenc Nofre Móra (1993), Illa Sonora.

Si bé és cert que la situació provocada

per l'Estat d'Alarma pot haver facilitat la viralització a les xarxes aquestes setmanes, el projecte parla per ell sol. Illa Sonora és un catàleg digital de més de 500 grups de música mallorquins, tan actuals com grups ja desapareguts, que en Nofre ha anat recopilant durant aquests darrers quatre anys. La tasca, immensa i solitària, ha permès presentar la primera base de dades digital en obert de l'escena musical mallorquina. Un projecte que no tan sols ja s'ha convertit en un instrument molt útil per conèixer grups i estils que sovint queden a la perifèria de les tendències més conegudes, sinó que de ben segur també ho serà a la llarga per molts investigadors i investigadores.

I és precisament les eines d'anàlisi que donen un valor afegit al projecte. Illa Sonora no només és un recull de noms de grups i estils musicals, sinó que és tot un projecte de dades digitals en moviment que permeten l'anàlisi i comparativa d'estadístiques com

el nombre de publicacions per any, els gèneres publicats o el nombre de grups segons el municipi de procedència.

Diversos mitjans de comunicació d'arreu dels Països Catalans n'han fet ressò aquestes setmanes en què s'ha anat presentant el projecte. Per això, des de les pàgines de la revista *Llum d'Oli* no volíem deixar passar l'ocasió per donar l'enhorabona a en Nofre i alhora animar als lectors a fer les seves pròpies propostes al portal www.illa-sonora.cat per ampliar encara més el llistat del projecte. Jo mateix faré algunes aportacions de grups porrerencs que han actuat al llarg de les darreres dècades per si entre tots i totes ampliam la informació que hi apareix de Porreres: Los Quijotes, Euphoria, De Nit, Moscards de Farola,... I vosaltres, quins afegiríeu a Illa Sonora?

Germans Leiva

Antonio Marqués, 2
07003

PALMA DE MALLORCA

Tel. 971 76 34 92

Fax: 971 75 19 63

www.viajespegaso.com

DE QUIMERES I PENYORES

Jaume Rosselló Tomàs

Seran amables les teves paraules?
He envoltat quimeres,
omplint el cristall de sorra
que ens pren aclucades de sol,
l'aire descompassat d'un desig
o la fresca que empeny a renéixer els matins.

I sovint és tan a prop,
i sovint és tan lluny.
El calidoscopi que desvesteix
els records amb què em volia abrigar,
mai menteix,
i diu...

Tan a prop! Tan lluny!
Són quimeres, com tu i com jo!

L'he agafada amb tota la força
i l'he aferrada a l'ànima.
La vull fondre al cor, a la memòria,
perquè em pertany, la penyora.

L'estim tant, que he oblidat
que l'amor que em dibuixava
fluïa lliure, com l'alè,
com l'aire compassat
d'un batec, d'un matí, d'un somriure.

I he sortit al balcó
que travessa el meu mirall,
desferrant la penyora del pensament,
alliberant-la de la presó del voler.

Ara sí,
la penyora tan lluny, tan a prop,
no havia estat mai meva
fins que la vaig desfermar.
La quimera no menteix,
sap de mi i de tots els colors
que envolten el meu mirall.

Si soc capaç de llegir-te l'ànima,
em regalaràs paraules amables?

PARÀSITS

Lluís Sastre Barceló

Avui, crec que no té cura
i l'ànima se m'encén.
L'economia no entén
ni preserva la natura
fins que un virus no l'atura.
De sobte, tot es confon.
Deix de creure en un segon
i afirm clar i sincer:
«L'humà és el banyarriquer
que destrueix el seu món».

Com les plagues, tot s'ho acaben.
M'imagin per un moment
que som el seu aliment.
Els seus cucs a mi em foraden.
Sent i veig com em degraden
i em desfan en mil bocins
per ficar-se'm ben endins.
Crit tan fort com un porcell!
Just s'han acabat la pell...
Comencen pels intestins.

floristeria i jardineria

CanMurtó

COMPOSICIONS FLORALS
PER A NOCES, COMUNIONS
I TOT TIPUS DE CELEBRACIONS

C/ Sa Galla, 92 - 07260 PORRERES
Tel. 971 647 053 - Mòvil. 689 689 667
Fax. 971 647 053

L'OBTURADOR

Francesc Servera Veny

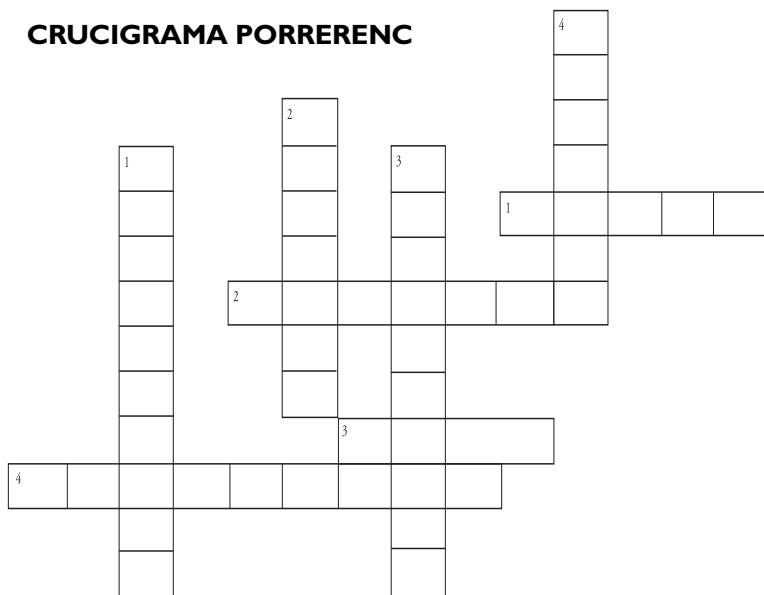

Encetam una nova secció, per fer el *Llum d'Oli* un poc més entretingut i per poder jugar un poc aprenent coses sobre el nostre poble. Trobareu les solucions de tots els jocs, preguntes o endevinalles a les següents pàgines, un poquet amagades per fer-ho més divertit. La idea és que en propers números puguem seguir introduint nous entreteniments. Estam cercant alguna persona que s'animi a dibuixar alguna vinyeta humorística sobre Porreres... si en teniu ganes, digau-nos-ho enviant un correu a llumdoliporreres@gmail.com

MOLINS DE PORRERES

T	J	S	N	A	M	E	N	G	U	A	L	N	Z
A	M	J	J	B	A	A	S	N	P	I	J	I	J
C	P	L	L	U	C	L	B	Y	A	Q	G	H	J
L	T	Ò	F	O	L	R	W	I	N	M	E	W	K
M	F	N	F	D	Q	A	R	C	A	M	A	S	P
O	O	Q	D	T	S	C	G	O	D	D	Y	N	H
Q	P	N	U	N	O	Ó	Q	Q	A	O	E	N	D
D	A	N	R	E	V	C	U	Q	X	N	W	E	K
D	L	J	P	O	L	N	K	V	T	Z	E	G	D
O	L	A	O	N	I	C	A	W	J	E	E	R	E
Q	I	Q	N	Z	I	L	O	C	K	L	C	E	Y
R	S	R	T	T	F	V	C	L	Z	L	N	C	U
F	S	W	Q	V	O	H	D	C	L	V	K	S	Y
F	A	M	A	R	I	M	O	N	I	F	U	O	C

CRUCIGRAMA PORRERENC

SOPA DE LLETRES

Troba els noms d'aquests catorze molins de Porreres:

Amengual	Donzell
Lluc	Marimon
Mas	Monroi
Negre	Nyico
Pallissa	Panada
Pont	Quelcoll
Racó	Tòfol

DICIONARI INVERS

Esbrinau quina paraula correspon a la següent definició del Diccionari Alcover-Moll:

Foguera de festa que fan davant les cases la nit de les matances (Porreres, Montuïri).

1. Horitzontals:

- Llinatge de la primera directora de l'Escola Nova
- Equip basc contra el qual jugà la UE Porreres l'ascens a Tercera Nacional el 1977
- Llinatge del noble català que va rebre les terres de Porreres durant el Repartiment del rei Jaume I
- Nom del pou públic que es troba dins la biblioteca

2. Verticals:

- Indret d'execució dels condemnats a mort a Porreres durant l'època medieval. El topònim es va prendre de la tècnica amb la qual es cometien els crims.
- Nom del forn que va fer les primeres ensaïmades del Sant Roquet.
- Nom del bar on abans de la Guerra Civil hi havia una carnisseria i l'Ajuntament.
- Nom del barri porrerenc que es troba a la posició més elevada del nucli urbà.

QÜESTIONARI PORRERENC

Només hi ha una resposta correcta a cada pregunta.

1. Quin d'aquests no és patró de Porreres?

- Sant Joan Evangelista
- Sant Roc
- Sant Joan Baptista

2. Quin és el cim més alt de Porreres?

- Puig de ses Tres Fites
- Puig de Son Redó
- Puig d'en Femella

3. Quin és l'única dona amb nom de carrer o plaça a la vila?

- Santa Catalina Tomàs
- Sor Francinaina Cirer
- Maria Antònia Munar

MARINA VIEDMA FONT

Caterina Gornals Miralles

Na Marina Viedma Font de *Cas Practicant*, va néixer a Porreres l'any 1996. Va cursar els seus estudis obligatoris a l'Escola Nova i a l'IES Porreres, i va continuar l'etapa post-obligatòria a l'IES de Felanitx, on va cursar el Batxillerat Social. Una vegada acabada aquesta etapa, va partir cap a Barcelona per poder estudiar el Grau en Musicologia a la Universitat Autònoma de Barcelona. Allà va viure 6 anys, els 4 anys dels estudis i dos

anys més, durant els quals va fer un Màster d'Investigació i Recerca de la Musicologia.

Els dos primers anys a Barcelona compaginava els estudis universitaris amb els estudis superiors de flauta travessera al Conservatori del Liceu, però per horaris era molt difícil fer les dues coses i va deixar el Conservatori. El curs escolar anterior havia estat a una escola de Barcelona fent una activitat complementària de música i moviment per a l'etapa d'Educació Infantil i cant coral als grups de 3r i 4t de Primària.

Actualment, ha deixat Barcelona per tornar cap a Mallorca, sense saber exactament què farà al setembre, però amb un estiu per endavant dedicat a fer el Treball de Final de Màster, continuar amb un Projecte de Musicologia de l'Institut d'Estudis Catalans i acabar amb una beca de l'Institut Menorquí d'Estudis per editar un cançoner.

Com va sorgir el teu interès per la música?

Això és una cosa que des de ben petita he viscut. Vaig començar a ballar ball de bot als 3 anys i des de petita a l'Escola de Música de Porreres. En un principi vaig començar tocant el piano, però aviat vaig canviar a la flauta. Ja més gran vaig anar al Conservatori de Palma per tenir els estudis reglamentaris i allà vaig fer el grau mitjà, del qual vaig cursar el darrer any a Barcelona.

Quins instruments toques?

La flauta dolça i la flauta travessera, també sé tocar el flabiol, i em defens tocant la guitarra i el piano, però no són la meva especialitat.

Formes part de la Filharmònica Porrerenca?

Sí, des de l'agost del 2008 toc la flauta travessera amb la banda de música i fa uns anys que som la subdirectora i dirigesc una peça al concert de Sant Roc i algunes altres actuacions quan el director no hi és.

Actualment formes part del grup de música *Es Gall de sa Pastera*, però has estat amb altres grups de música?

Fa anys que toc amb els Aires de Montision i per Sant Jordi va fer 3 anys que vàrem fundar *Es Gall de sa Pastera*. Són els dos grups dels quals he format part.

Referent a *Es Gall de sa Pastera*, ens podries dir com va sorgir el grup i per qui està format?

Com he dit, el grup va sorgir fa 3 anys amb les ganes i la il·lusió de posar música a les ballades populars que es fan per Catalunya. És cert que a Catalunya, concretament a Barcelona, el ball de bot ha arrelat. Molts dels balladors són mallorquins i menorquins que viuen allà, però de cada vegada hi ha més catalans que ballen, de tal manera que hi ha quatre escoles de ball a Barcelona i una o dues més a altres indrets. Jo vaig començar ballant amb un grup que es diu *Va de bot* i vaig veure que, a les ballades, els músics venien de Mallorca o simplement posaven un disc. Després vaig entrar a l'Espai Mallorca, un centre impulsor de propostes culturals, artístiques i gastronòmiques de les Illes Balears a Barcelona, i allà vàrem començar a fer classes de ball de bot. Juntament amb tres menorquins i una al·lota de

i ara, Solarium

Non Estil

PERRUQUERIA I ESTÈTICA

UNISEX

PERRUQUERIA	ESTÈTICA
extensions	depilacions
tallats de moda	neteja cutis
tints	decoració d'ungles
banys de color	tint de pestanyes
tota casta de metxes	moldejats de pestanyes
moldejats	massatges
desarissat	manicures
recollits	pedicures
núvies	maquillatges
comunions	
etc...	

**obert de dimarts a divendres de
9 a 12 i de 15 a 20 h
dissabte tot el dia**

C/ Passaratx, 114
Tel. 971 166 646 - PORRERES

Palma vàrem iniciar el grup per posar música als balls de final de curs de les diferents escoles de ball de Barcelona. Actualment, dels fundadors en quedam tres i s'han incorporat tres al·lots mallorquins i una al·lota italiana.

Quin tipus de música feis?

Fem música tradicional, però intentam donar-li una volta i actualitzar-la, afegint nous instruments no tradicionals dins la música de les jotes, boleros i fandangos. A més, les lletres de les cançons parlen del nostre dia a dia, de les nostres situacions i les nostres preocupacions. Seguim un poc el camí de grups com *Música Nostra* o *Al-Mayurca*.

A principi d'any vàreu treure un disc titulat *Raval*, per què aquest nom?

El Raval és el barri on es troba l'Espai Mallorca, lloc on ens vàrem conèixer i vàrem iniciar aquest camí. Allà també vàrem fer els primers concerts i ballades, i és on dos anys després ens seguim trobant cada setmana.

Les cançons són pròpies o versions?

Hi ha cançons pròpies com *Bolero del balcó*, *Jota de la calor*, *Bolero del retorn* o *Fandango de la mar morta*; i d'altres que són versions.

Ens podries dir quina és la teva cançó preferida del disc?

Uf, pregunta difícil. Musicalment triaria la *Bullanguera del Raval* perquè és un dels balls que m'agrada més a les ballades i trob que la combinació de veus i instruments han quedat molt ben encaixades. Quant a la lletra, triaria el *Fandango de la mar morta* pel sentiment que transmet la lletra i pel tema al qual fa referència, els refugiats.

On soleu actuar?

Hem fet moltes actuacions per Catalunya, sobretot destaca el Bergafolk, el Festival de la Mediterrània, a diferents festes majors o Sant Antoni a Gràcia; a Menorca a Sant Lluís i Maó; i a Mallorca a un festival que es va fer a Palma, a Llubí o a Porreres.

I ara teniu alguna actuació programada?

La veritat és que en teníem moltes, però amb la situació que ens hem trobat, les vàrem haver d'anul·lar. De moment, la que tenim data posada perquè es va haver d'aplaçar, és a la presentació d'un cançoner que fa el Consell de Menorca al Centre Artesà Tradicionàrius a Barcelona el mes

d'octubre. Tot i així, durant el confinament vàrem fer alguns directes des de casa i vàrem participar a un festival online que va organitzar l'Espai Mallorca. A més, teníem programades dues actuacions per poder fer la presentació del disc, una a l'Auditori de Porreres i una altra fent una ballada popular. Ens fa moltes ganes poder presentar el nostre primer disc i tornarem a programar-ho per més endavant, però encara no tenim data posada.

Per acabar, vàrem parlar del paper de la dona dins el món de la música i del poc ressò que algunes vegades se'n fa. Ella em va explicar que va fer el Treball de Final de Grau sobre na Matilde Escalas, una compositora mallorquina que va viure dins l'ambient bohemi de la Renaixença a Barcelona, i va destacar com a intèrpret i pedagoga musical. Tot i que compta amb un gran nombre d'obres i prové d'una família on tots els germans es varen involucrar en el món de la música, ella és ben poc coneguda. Enguany fa 150 anys del seu naixement i no s'ha organitzat cap activitat per commemorar-ho.

SOLUCIONS *Sopa de lletres*

T	J	S	N	A	M	E	N	G	U	A	L	N	Z
A	M	J	J	B	A	A	S	N	P	I	J	I	J
C	P	L	L	U	C	L	B	Y	A	Q	G	H	J
L	T	O	F	O	L	R	W	I	N	M	E	W	K
M	F	N	F	D	G	A	R	C	A	M	A	S	P
O	O	Q	D	T	S	C	G	O	D	D	Y	N	H
Q	P	N	U	N	O	O	Q	Q	A	O	E	N	D
D	A	N	R	E	V	C	U	Q	X	N	W	E	K
D	L	J	P	O	L	N	K	V	T	Z	E	G	D
O	L	A	O	N	I	C	A	W	J	E	E	R	E
Q	I	Q	N	Z	I	L	O	C	K	L	C	E	Y
R	S	R	T	T	F	V	C	L	Z	L	N	C	U
F	S	W	Q	V	O	H	D	C	L	V	K	S	Y
F	A	M	A	R	I	M	O	N	I	F	U	O	C

COVID-19

Joan Antoni Puigserver Rosselló. *Metge de Família*

La Covid-19 és una malaltia causada per un virus de la família *Coronaviridae*, concretament el SARS-CoV-2 que s'identificà per primera vegada el desembre de 2019 a Wuhan, Xina, arran de la detecció de 27 casos de pneumònia d'etiologia desconeguda i una exposició comú a un mercat d'animals vius, peix i marisc.

Els coronavirus no són cap espècie nova en el camp de la virologia, ja que el 2003 el SARS-CoV-1 causà més de 8.000 casos a 27 països del sud-est asiàtic amb una letalitat del 10% i el 2012 el MERS-CoV causà uns 2.500 casos a Orient Mitjà, principalment a Aràbia Saudita, amb una letalitat del 34%.

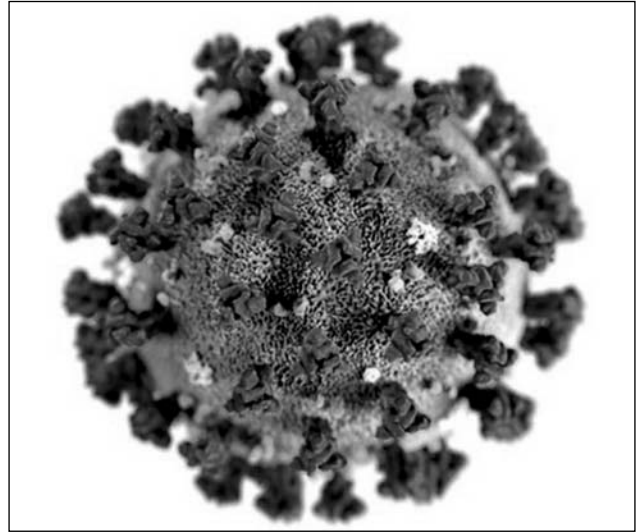
Quan parlem de virus zoonòtics ens referim als que habiten en els animals, i sembla que l'origen del contagi humà inicial de la Covid-19 pugui ser el contacte amb animals infectats o les seves secrecions. Tot i això, no queda clar quin ha estat el reservori natural i possible transmissor del virus als humans.

Sí que queda clara la via de transmissió entre humans, que és mitjançant les secrecions de persones contagiades, sobretot gotes de més de 5 micres, que poden transmetre's fins a 2 metres per l'aire, les mans o objectes contaminats seguits de contacte amb la boca, nas o ulls. Això ens duria a la infecció, que té un període d'incubació mig de 5-6 dies, durant els quals la persona està asimptomàtica però té capacitat d'infectar.

Quan una persona s'infecti, els símptomes duraran aproximadament 2 setmanes en els casos de malalties lleus i entre 3 i 6 setmanes en els casos greus, i els símptomes greus apareixen aproximadament 1 setmana després de l'inici dels lleus. Els símptomes més freqüents són febre, tos, dispnea o dificultat per respirar i astènia o cansament. Tot i que els símptomes que comprèn la infecció són molts i molt variats.

Amb les dades actuals disponibles, s'estima que un 80% dels casos cursen de forma lleu o moderada, un 15% precisen ingrés hospitalari i el 5% UCI. De tots els casos, la letalitat observada se situa al voltant del 8%.

S'ha vist que hi ha diferents grups poblacionals que en cas d'infectar-se presenten més risc que altres. Aquests són les persones majors, les persones amb malalties cardiovasculars (incloent la hipertensió arterial), la diabetis mellitus, malaltia pulmonar obstructiva crònica (MPOC), càncer i

embaràs. També sembla que les persones amb obesitat i les fumadores tenen més risc de desenvolupar una malaltia greu.

El tractament de la infecció s'encamina al tractament simptomàtic en els casos lleus i en els casos que requereixen ingrés hospitalari s'han anat utilitzant diferents teràpies que han anat variant amb el temps a causa de la manca d'estudis contrastats sobre l'eficàcia dels mateixos.

Pel que fa a la prevenció del contagi, els punts més importants són: mantenir una distància interpersonal de 2 metres, higiene de mans, neteja d'espais i superfícies i mesures de protecció com, per exemple, les mascaretes, per evitar l'excreció de gotes respiratòries en els individus infectats.

De forma general, es recomana fer ús de mascaretes higièniques o quirúrgiques, que tenen una taxa de filtració bacteriana igual o superior al 95%. Aquest punt no és suficient, sinó que cal fer-ne un ús correcte:

- 1- Rentar les mans amb aigua i sabó o amb solució hidroalcohòlica abans de col·locar-la.
- 2- Col·locar-la cobrint el nas, la boca i la barbata i ajustar-ne la part superior. Una mascareta que no els tapi tots tres no evitarà l'excreció de gotes.
- 3- Evitar tocar-la una vegada col·locada.
- 4- Llevar-la estirant els elàstics o cordills evitant tocar la part anterior i tirar-la al rebuig.

SACSEJADA

Joan Mesquida Sampol

Sacsejada és el terme més suau que m'ha vingut al cap per definir els efectes que aniran apareixent en els propers mesos i anys en relació amb la pandèmia que estem vivint. Més enllà de la creença general –i que no té cap fonament– que les crisis sempre porten aspectes positius i que, al final, tot acaba bé, la realitat és que els impactes a nivell econòmic o social del que ha passat són, en molts de casos, bastant previsibles i en general inevitables. Per això pot ser important intentar començar a mirar un poc més enllà del paisatge més immediat i veure com tot aquest desgavell tendrà, fins i tot, la seva repercussió en la manera com ens veiem i ens entenem com a persones i com a ciutadans.

És un fet poc discutible avui que la cosmovisió dominant al nostre entorn és el d'una societat que ha superat la visió pròpia del cristianisme i la religiositat tradicional i posa la seva esperança en una espècie de divinitat natural que rep diversos noms: progrés, ciència, coneixement... Aquesta visió parteix de la creença que els humans som el buc insígnia de la naturalesa i que, gràcies al dinamisme evolutiu d'aquesta, les comunitats humanes són cada vegada millors, amb més coneixements i recursos i amb una major capacitat per a dominar l'entorn amb un objectiu antropocèntric: que els éssers humans visquin més temps i en millors condicions. No oblidem que un dels principals indicadors de l'èxit per als grans sacerdots d'aquesta fe és l'esperança de vida de les persones i és per això que el seu objectiu primordial és aconseguir evitar la mort.

Això darrer pot semblar delirant i fantasiós, però deixa de ser-ho quan ho prediquen persones de reconeguda solvència tècnica i científica, com Ray Kurzweil, director d'enginyeria de Google, que sostenen que la combinació de bioenginyeria i el desenvolupament de la intel·ligència artificial permetran allargar l'esperança de vida en les properes dècades, de forma que a mesura que es visqui més temps, més es puguin aprofitar els avanços científics i allargar la vida (no sabem si sempre al mateix cos o no) sense límits temporals.

Malgrat l'optimisme d'aquestes propostes, l'actual pandèmia ha ocasionat, fins i tot en els acòlits més fidels al científisme, una important crisi de credibilitat. Al llarg dels darreres mesos s'ha notat massa l'absència del rigor i l'habitual fermesa en les declaracions de les desenes de científics i experts que han copat els mitjans de comunicació i les xarxes socials. Els dubtes constants, les rectificacions i les contradiccions entre ells han provocat un desencís general a la població i la gent ja no entén com pot ser que la mateixa ciència que prometia curar el càncer i millorar els éssers humans en un futur gairebé immediat, ara sembla impotent davant un virus d'origen incert.

Aquesta crisi de fe en la ciència es superarà amb el temps, però tendrà un cost. Sempre hi ha una factura a pagar i, en el cas de les creences religioses o còsmiques, la manca de fe paga el preu de la deses-

peració. Quan deixam de creure en allò que dona sentit a l'existència o que ens perfila un objectiu vital, perdem l'esperança i ens veiem abocats a la frustració i a la por. En aquests mesos, hem pogut veure com la por de la gent l'ha empena a sacrificar, seguint les indicacions dels grans sacerdots de la ciència, tot allò que ens definia com a civilització. Ens hem tancat a casa renunciant a la nostra llibertat, no només tolerant sinó, fins i tot, aplaudint i agraint la instauració d'un estat policial com no s'havia vist feia molts, molts d'anys. Hem tancat les escoles i privat els nostres infants de veure els seus amics. Hem suprimit drets civils fonamentals, com els de reunió i manifestació, i fins i tot els bisbes, considerant que la litúrgia i els sagraments no són un bé essencial equiparable al tabac o a les revistes del cor, tancaren les esglésies.

La realitat és que la por ens anul·la i ens fa renunciar a allò que és, tal vegada, tan essencial com el pa o els medicaments, perquè els drets civils, encara que no siguin necessaris per a la supervivència biològica, són els que diferencien les persones d'un porc o una ceba. I aquesta renúncia, malgrat sigui consentida, té també les seves seqüeles en la manera com ens veiem i ens entenem com a persones.

Si fem memòria, no fa gaire mesos es plantejaven a l'Estat iniciatives polítiques que, amb el suport de bona part de l'opinió pública, pretenien legislar a favor de l'eutanàsia, entenen que les persones tenim el dret inalienable a decidir lliurement sobre la nostra vida i al marge d'interferències polítiques, religioses o ètiques. És a dir, que una persona major al final dels seus dies ha de poder decidir com viure'ls, encara que la seva decisió s'oposi als criteris ètics majoritaris. Vet aquí, però, que amb l'excusa de la COVID-19 tot això se'n va en orris.

En temps de pandèmia, són l'Estat i els seus comitès d'experts mèdics els que decideixen salvar les vides de la gent gran, confinant-los a ca seva, bombardejats amb missatges de por, sense poder veure els seus nets i vivint amb el malson d'acabar morint tots sols al llit o aïllats en un hospital. Algun expert ha considerat quin era el parer d'aquestes persones? On se n'ha anat el suposat dret a decidir i a morir amb dignitat que tenien tot just fa uns mesos? No ho sabem.

Ara, segons els repetitius missatges del "comandament únic", ens apropam a una etapa que anomenen de "nova normalitat". Veurem si també es reprenen els discursos defensant una mort digna i, sobretot, una vida digna. Tristament, també podrem comprovar com molta gent acabarà deixant enrere tot això que hem viscut i s'adaptarà a aquesta nova normalitat. Aquesta actitud d'oblit no deixa de ser una altra manera de viure i de veure les coses, de gaudir d'una felicitat poc complicada i que, amb un poc de sort, pot durar fins a la propera sacsejada. Serà llavors que tornarem a sentir la ja insuportable cançoneta del *Duo Dinámico*.

ELS DEMANDANTS D'OCUPACIÓ S'INCREMENTEN UN 174,18% A CAUSA DE LA CRISI DERIVADA DE LA COVID-19

Aina Ginard Coll

Han passat de 213 el maig de 2019 a 584 el maig de 2020 a Porreres per l'increment de l'atur i els treballadors que han entrat en ERTOS.

Porreres ha estat poc afectat per la COVID-19 des del punt de vista sanitari, però les conseqüències econòmiques que se n'han derivat es fan notar. La diversificació econòmica i el poc pes del turisme han jugat a favor i, en aquest sentit, tot i que els demandants d'ocupació s'han quasi triplicat, és el quart municipi de Mallorca on han augmentat manco.

La pandèmia va arribar, malgrat que les notícies que arribaven de la Xina des de finals de gener semblaven llunyanes. Es va apropar primer a Itàlia i després a Madrid, que es convertí en l'epicentre de la pandèmia a Espanya. Mallorca va tenir el segon cas de COVID-19 detectat a l'Estat, que es confirmà dia 9 de febrer. El 29 de febrer es va informar del segon cas i el 12 de març del primer mort.

El 14 de maig es va aprovar l'estat d'alarma que va restringir la llibertat de moviments. Es varen fer tancar els centres educatius i els comerços, excepte els serveis essencials. Del 30 de març al 13 d'abril es varen fer aturar també totes les activitats no essencials, aquest fet afectà principalment la construcció i la indústria.

Amb l'objectiu de contenir la propagació de la malaltia i evitar així el col·lapse de la sanitat, es va decidir confinar la població i paraitzar l'economia, amb la conseqüent crisi que se n'ha derivat.

El desconfinament va ser gradual i amb moltes restriccions. A partir del 26 d'abril els nins varen poder sortir una hora cada dia. Des de dia 2 de maig es va permetre als adults sortir al carrer per fer esport. Els comerços varen reobrir amb cita prèvia des del 4 de maig, i des de l'11 de maig, sense cita prèvia. Aquest mateix dia, els bars i restaurants pogueren tornar a obrir al públic.

La paràlisi econòmica no ha estat innòcua. Les Balears seran un territori especialment afectat per mor de la seva alta especialització en serveis i per la gran dependència del turisme. Malgrat tot, Porreres és un poble especialitzat en construcció, comerç, agricultura i indústria, motiu pel qual l'afectació econòmica ha estat comparativament menor.

Si el maig de 2019 hi havia 140 aturats al municipi, aquest any eren 204, amb un increment del 45,71%. Mentre que l'afiliació a la Seguretat Social del mes d'abril -encara no ha sortit la dada de maig- a Porreres ha passat en un any de 1.827 a 1.786, fet que suposa una reducció del 2,24%. El nivell d'afiliació pràcticament no ha baixat perquè els treballadors que han entrat en un Expedient de Regulació Temporal de l'Ocupació (ERTO) segueixen comptant com afiliats. Però sí que es pot veure el veure el pes real que ha tengut

	Demandants	Aturats	Afiliats Seg. Social	Contractes	Centres de treball
2019					
Març	280	173	1.804	75	176
Abril	234	157	1.827	82	182
Maig	213	140	1.876	94	184
2020					
Març	333	181	1.801	51	166
Abril	554	202	1.786	21	161
Maig	584	204	-	43	-
Var. 19/20					
Març	18,93%	4,62%	-0,17%	-32,00%	-5,68%
Abril	136,75%	28,66%	-2,24%	-74,39%	-11,54%
Maig	174,18%	45,71%	-	-54,26%	-

Font: Observatori del Treball

la crisi sanitària en el teixit laboral de Porreres amb les xifres de demandants d'ocupació. Aquesta figura inclou tant persones aturades com els que han entrat en un ERTTO i les persones que segueixen treballant però estan en cerca activa d'una altra posició. Així, els demandants d'ocupació el mes de maig han augmentat un 174,18%, passant de 213 el maig de fa un any, a 584, que suposen 371 persones més. És a dir, que s'han quasi triplicat. La xifra comparativa d'abril és de 234 el 2019 i 554 el 2020, amb un increment del 136,75%. Cal dir que aquestes xifres corresponen al mercat laboral de Porreres, no dels porrerencs que treballen a fora. Això no obstant, Porreres és un dels pobles de Mallorca amb un menor increment dels demandants d'ocupació, després de Lloret (+101,16%), Costitx (153,25%) i Ariany (167,86%). Els municipis més afectats per l'atur i els ERTOS, en termes relatius, són Estellencs (+900%, que ha passat de sis a 60 demandants d'ocupació), Son Servera (722,88%), Santanyí (629,89%) i Capdepera (614,79%). A Mallorca, els demandants d'ocupació han pujat un 286,99%, de 47.311 el maig de fa un any a 183.090, i al conjunt de les Balears l'increment ha estat del 298,31%, és a dir que pràcticament s'ha multiplicat per quatre, s'ha passat de 58.740 a 233.966 persones demandants d'ocupació.

Per altra banda, el nombre de centres de treball (comptes de cotització) a Porreres s'ha reduït un 11,54%, passant de 182 a 161.

En aquests moments no hi ha cap cas actiu a Porreres de COVID-19. Vuit persones han passat la malaltia però ja han estat donades d'alta. No hi ha hagut cap finat.

L'arribada de la pandèmia també ha fet sorgir moviments tant locals com internacionals que exigeixen una nova manera de viure i una estructura econòmica diferent: centrada en les persones, menys globalitzada i més diversificada. Menys consumista, menys desigual i que contribueixi a pal·liar l'emergència climàtica.

LA JOVE PAGESIA DE PORRERA

Francesc Delpueyo Aceña

Es pot dir que la pagesia és el motor del Priorat i, per tant, d'un petit poble com Porrera. I no es pot negar que el sector de l'agricultura retroalimenta la resta, destacant el turisme i l'hostaleria. Però qui fa girar l'engranatge d'aquest sector a Porrera? És fa de la viticultura un art, però i la viticultura? En aquest modest article hem deixat que ens en parli la jove pagesia de Porrera: joves que han decidit cuidar la terra i explotar el fruit que aquesta proporciona. L'Ingrid, l'Adrià, l'Oriol, el David, el Pau, l'Edgar i el Jordi són joves de Porrera que viuen de la terra i del món del vi, pagesos i pageses que amb molt d'orgull ens expliquen què suposa treballar al camp, un sector moltes vegades castigat, però molt satisfactori.

L'Adrià afirma que «ser pagès és un gran orgull. És un tret d'identitat que comporta (o hauria de comportar) tota una manera d'entendre la vida i el món en el qual vivim. Un lligam fort tant amb la natura com amb el nostre entorn». El seu germà, l'Oriol, comenta que «ser pagès significa estimar la terra, els paisatges i la natura. És una feina molt gratificant perquè experimentes l'evolució del producte, indistintament de quin sigui». El Jordi assenyala que «ser pagès no és treballar al camp com molts es pensen, és cuidar la terra per a poder viure d'ella, aprofitant tots els recursos que et dona». I l'Ingrid recorda perquè estan aquí: «realment és un honor: un honor a la feina de les àvies, avis, mares, pares i en general als avantpassats». Per tant, l'opinió del David no és gens desgavellada quan afirma que «la pagesia es debat entre una forma de vida i el més gran dels oficis», la qual l'Ingrid pot donar resposta al debat esmentat: «ser pagès no és un estil de vida, és una creença de vida. Un cop creus que pots viure d'això i sents amor per la feina al camp, es converteix en estil de vida propi».

Quan es pregunta pel sacrifici que comporta treballar al camp, queda ben clar que es tracta d'un sacrifici d'orgull i satisfacció. El Pau comenta que l'orografia de la comarca obliga a treballar d'una forma molt manual, abraçant molt poc terreny i on la majoria de les feines són amb les mans. I l'Adrià remarca el plus afegit de treballar a Porrera, «en aquests costers, en ple hivern o ple estiu», destacant la duresa del camp prioratí i que, com diu el Jordi, «és patir per si plou o per si plou massa, per si fa vent o no, però sobretot és gaudir de la terra». Amb tot, és important parar atenció al que comenta l'Edgar, fet que «l'opció de treballar al camp per a molta gent és l'única». El Pau comenta que treballar el camp de Porrera «és quasi una feina d'artesà, d'escultor i fins i tot de petit artista». Segueix dient que ser pagès al Priorat significa sacrifici i qualitat perquè el terreny t'obliga: «o treballa així, o no pots competir amb la resta de terri-

toris de Catalunya o fins i tot del món». El David exposa que «la pagesia és un treball dur i sacrificat, però que et dona la recompensa més maca, que és ajudar en el cicle de la vida de forma activa».

Aleshores, quan es pregunta com es veu el futur de la pagesia a Porrera, sorgeixen aportacions tan interessants com les següents. El Jordi és dels més pessimistes en aquesta qüestió, més quan comenta que ara mateix no li veu futur perquè cada cop hi ha menys pagesos i que de joves que es dediquen al sector en queden pocs. La seva crítica va en referència sobretot als preus del fruit (coneixent que el raïm és el principal conreu del poble, seguit de l'avellana, l'ametlla i l'oliva) i exposant que «si no paren de baixar [els preus], la cosa no millorarà, ja que els joves no tindran ganes de dedicar-s'hi». L'Oriol podria tenir una de les claus de la subsistència del sector a la comarca del Priorat: «la importància del sector primari per abastir la societat amb productes de qualitat». I el Pau assenyala que la pagesia de Porrera (extrapolant aquesta afirmació a la pagesia del Priorat en general) «s'ha de posar les piles o pot quedar-se endarrerat». Té clar que falta molt per aprendre i millorar, on la pagesia [i la resta de la gent] ha de valorar més el seu treball, evolucionant i avançant.

L'Arnau creu que «la pagesia a Porrera té un bon futur per davant. El món del vi ha agafat un valor important en l'economia del territori i és el seu principal motor». I afirma que «al nostre territori hi ha el pagès que elabora el seu propi vi i el que ven el raïm a les principals bodegues del poble», pensant que «les bodegues petites tindran problemes per a posar al mercat el seu vi a causa de l'elevat preu del producte i la dificultat per a comercialitzar». I està convençut que «els pagesos que vinguin el raïm, tot i les seves dificultats, seran els que tindran més facilitats de tirar endavant». En aquest context, l'Oriol defensa fermament la venda del producte de proximitat, ja que per sort, «la viticultura a Porrera et permet poder viure, ja que el valor del raïm està molt valorat i reconegut mundialment com a Denominació Qualificada»; i deixa clar que amb altres productes de l'agricultura és molt difícil poder viure. L'Adrià creu que aquí al Priorat hi ha una gran sort, fet que a molts indrets del nostre país no es pot viure dignament de la terra com es fa a la comarca, venent el raïm o elaborant vi. I no hem d'oblidar el context actual d'aquest 2020, on el David, recordant-nos que queda molt per a millorar, comenta la cruïlla amb la qual la Covid-19 està fent patir fort la pagesia; pensa que hi ha futur, però no té clar si hi haurà continuïtat.

En una òptica una mica diferent, l'Adrià té clar que aposta totalment pel futur del sector vitivinícola a Por-

rrera: «el futur de la pagesia, des de fa dues dècades aquí a Porrera, podem dir que va molt lligat al sector vitivinícola: mentre el raïm i el vi mantinguin el prestigi aconseguit tot serà més fàcil». I deixa el següent missatge: «el vi de Porrera té una matèria primera de màxima qualitat que el fa únic, però no oblidem que perquè la pagesia tingui futur a Porrera, els cellers han d'invertir en els pagesos de la zona, tenint-los contents amb un preu digne per tot l'esforç i la bona feina que suposa aconseguir un raïm de màxima qualitat en aquesta zona». En tot això, l'Ingrid comenta que «els temps han canviat: avui en dia ser pagès és més fàcil, la tendència/moda del consum de productes derivats dels conreus (sobretot de la comarca del Priorat) estan més ben valorats i fan que subsistir sigui més fàcil; també ho fan els subproductes derivats dels mateixos així com l'enoturisme». I també recorda que «és una feina sacrificada, és un treball dur, condicionat climatològicament, amb pocs ajuts/recursos sobretot al nostre terreny abrupte i de limitacions quant a produccions i cost elevat del terreny. No obstant això, les tendències de consum ens afavoreixen».

Per anar acabant, l'Ingrid, com alguns dels seus companys de professió, veu bastant incert el futur de la pagesia. Comenta que a curt termini es pot observar que la tendència del conreu de la vinya va a l'alça, i assenyala que els altres conreus van escassejant i cada cop es van deixant perdre més; afirmant que «es deu al preu pagat per la producció, que en moltes ocasions fa que no surti a compte». En canvi, comenta que a llarg termini, i sobretot per la vinya, és un tema complicat de saber, ja que els efectes del canvi climàtic estan presents als mateixos vins, cada cop més càlids, i remarca que les plantes cada cop pateixen més canvis. Per tant, això acabarà sent un problema, ja que la planta patirà durant el seu cicle. És aleshores quan les paraules de l'Edgar prenen veritable importància: «el futur és incert per naturalesa, són les coses que fem ara les que ens beneficien o ens perjudiquen en un futur».

Entrevistes:

Pau Peyri Pellicer (30 de maig de 2020).

Jordi Abelló Aixalà (30 de maig de 2020).

Edgar Prats Martí (31 de maig de 2020).

Oriol Domènech Simó (31 de maig de 2020).

David Aceñón Ventura (1 de juny de 2020).

Arnau Anglès Bargalló (1 de juny de 2020).

Ingrid Castillo Bairaguet (2 de juny de 2020).

Adrià Domènech Simó (2 de juny de 2020).

ABP A L'IES PORRERES I LA SORPRESA DE LA COVID-19

L'equip d'ABP de l'IES Porreres

Vàrem iniciar el curs 2019-2020 amb la mateixa il·lusió de cada any i sabent que fer ABP és un gran repte, però no ens imaginàvem que ens esperaven uns reptes tant difícils de superar. A primer d'ESO hem realitzat 4 projectes:

Qui Som? que culmina amb el producte final TASTART. Us compartim el reportatge¹ realitzat per l'alumnat de primer.

Va ser un vespre "DE CINE" en què Porreres es convertí en una nit màgica que combinava vi i art. L'exposició organitzada des d'ABP no va deixar indiferent a ningú. Totes les famílies i altres visitants varen gaudir de les obres d'art exposades. Aquest any l'alumnat i les seves famílies es convertiren en famosos cartells de cine. Tot un èxit!

Som Dimonis que finalitza amb el producte final de Sa Rua, després de treballar el bé i el mal des de diferents punts de vista. Alumnat i professorat gaudirem d'una gran festa de carnestoltes. Aquest any la temàtica protagonista va ser el foc. La festa va transcórrer entre boscos cremats, piròmans, bombers, guardes forestals, bones i males actituds vers el foc, civilitzacions i costums que en algun moment treuen foc per la boca i la màgia del foc al carnaval de Venècia, per part del professorat.

Som el que menjam! Ens convertim en grups d'experts: metges, investigadors, nutricionistes i dissenyadors i parlem de menjar saludable i no saludable. Resulta significatiu veure tot allò que amaguen "aquelles llepolies que entren pels ulls" i el comportament dels adolescents davant "les temptacions".

Vine i viu l'IES Porreres! Projecte que tenia prevista l'acollida de primària, però a causa de les circumstàncies viscudes per la COVID-19, ens hem vist obligats a fer-

la de manera totalment diferent. La implicació tant del professorat com de l'alumnat i de les seves famílies ha fet possible una "versió confinada" de l'acollida de primària. Els alumnes han realitzat des de casa seva totes les explicacions per donar a conèixer els trets d'identitat i el funcionament de l'IES. Amb molta dedicació i il·lusió hem preparat un vídeo dirigit al nou alumnat.

Iniciem els projectes de segon d'ESO amb **Llegim i ens emocionam!** Un projecte per treballar les emocions per mitjà de la lectura del llibre *De Nador a Vic*, de Laila Karrass que va tornar assistir al centre i ens deixà la seva empatia i saviesa entre nosaltres. Amb la Biblioteca Humana realitzam una activitat molt interessant que ens apropa a la cultura marroquina a través de "llibres humans" que ens conten la seva experiència i responen als dubtes del nostre alumnat.

Hem seguit un any més amb les intervencions al pati del centre. Amb **Esplaiavos!** segueix l'evolució del projecte de fer-

forma, algunes tasques quedaren a mitges i acabar-les serà el nostre objectiu. Ja ho veureu acabat! Segur que us agradarà! Per acabar, el tercer trimestre vàiem de preparar el projecte **Som Solidaris!** Aquest any la recaptació havia d'anar destinada a ASPANOB, malauradament a causa de la situació provocada per la COVID-19, ens hem vists obligats a canviar els plans. Per mantenir la relació amb els joves d'ASPANOB, a l'espera de poder realitzar el concert solidari el proper curs i els hem enviat uns vídeos d'ànim a tothom.

Aquest és el primer curs on l'alumnat ha fet projectes a tercer d'ESO: **Sense etiquetes.** El producte final d'aquest projecte era la realització del I Festival de Cans, on tots els centres de secundària públics de les Illes Balears podien presentar les seves produccions per aquest concurs. La COVID-19 ens ha agafat dos mesos abans de la realització d'aquest I Festival de Cans i, per aquest motiu, s'ha hagut d'anul·lar el concurs. També hem hagut de cancel·lar el viatge previst a Girona al museu del cinema.

Per reinventar el projecte, el temps de confinament, hem fet una sèrie de reptes per engrescar l'alumnat.

No ha estat fàcil! Amb poc temps hem hagut de reprogramar, reinventar i, sobre tot, arribar a tot l'alumnat. Esperem que tots aquests dies hagin servit per trobar algun moment d'alegria, d'esbarjo, de relax, d'aventura, de reflexió... Temps per pensar, raonar i sentir. Temps per tornar amb el propòsit de ser millors i de millorar el nostre entorn.

¹ Accediu al document posant aquest enllaç a la barra d'enllaços del vostre navegador: <https://bit.ly/3g5cu4L>

L'ESCOLA NOVA DURANT EL CONFINAMENT

Escola Nova

Divendres, 13 de març. Fa uns dies que les notícies van plenes de persones que emmalalteixen i moren. El món està malalt. L'opció per fer front a la pandèmia és tancar-nos a casa. Hem d'aturar l'escola, hem de tancar l'escola i començar rere un vidre. Cal que ens reinventem. I és així com, reinventant-nos cada dia acabarem aquest curs 19/20. La pregunta és: "i com volen que ho fem?"

De tot d'una prepararem activitats per 15 dies (vist en perspectiva, quina rialla 15 dies), però llavors ens vàrem haver de transformar i canviar la manera de fer les classes i d'arribar a les cases del nostre alumnat. Els mails, els blogs, el classroom... tot va començar a connectar-nos entre els alumnes i els mestres. En pocs dies ens vàrem haver de transformar en youtubers i en experts digitals, tant els alumnes com els mestres. Els alumnes per poder mostrar el que anaven aprenent i els mestres per fer arribar bé les explicacions.

Els pares i mares passaren a ser mestres i a la vegada continuaven amb el seu dia a dia, feina, atendre a la casa...

Per seguir amb un acompanyament emocional a les famílies i sobretot als nostres alumnes, les videotrucades es varen fer habituals, així ens vàiem,

Els més grans, de 5è i 6è han estat connectats diàriament amb les seves tutores i especialistes gràcies a la compra dels chromebooks.

Els alumnes ens comenten que el que els falta més és el contacte amb els seus companys, el que desitgen més és veure's.

És evident que tothom ha hagut de cercar recursos per dinamitzar les classes, fórmules per despertar l'interès i sobretot aconseguir mantenir viu el contacte entre els companys i companyes.

I com ha sortit per les xarxes socials, és d'admirar! L'entusiasme de com s'han dinamitzat les classes malgrat les dificultats inicials, la improvisació de com s'han adaptat els discursos davant allò inesperat, l'enginy de com han captat l'atenció malgrat les distraccions d'estar a casa, la paciència amb què han afrontat les dificultats de connexió amb les noves tecnologies.

El que sí que ha quedat ben clar durant el confinament ha estat que les hores de feina, s'han multiplicat, hores per preparar les classes -fins i tot enregistrar vídeos-, hores per corregir les entregues dels alumnes, hores per preocupar-se dels alumnes, telefonades, videotrucades, meet, zoom..., hores de reunions amb els companys de feina (claustre,

CCP, reunions de cicle...).

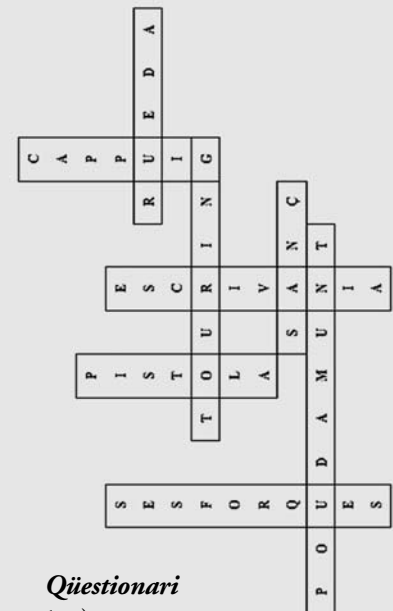
Al final hem fet el que feim sempre, acollir al nouvingut, integrant-lo en el quefer diari i els que ja hi érem hem intentat viure i conviure amb ell, adaptant-nos al seu ritme. No ha estat fàcil...

Mai ens haguéssim imaginat acabar el curs 19-20 d'aquesta manera quan el divendres 13 de març ens informaren que havíem de tancar l'escola perquè un maleït i minúscul virus havia arribat a les Illes.

Ara bé els vertaders herois i heroïnes han estat aquests infants que tan bé ho han fet estant tancats tants de dies.

Ànims, que tot anirà bé!

SOLUCIONS Crucigrama

Qüestionari

1. a)
2. c)
3. a)

Diccionari invers Binerbo o Minervo

AGRUPACIÓ ESCAQUISTA DE PORRERES

45 ANYS D'HISTÒRIA DELS ESCACS A PORRERES

Jaume Sorell Nicolau

Jugadors del club, jugant a la seva seu social

L'Agrupació Escaquista de Porreres va néixer com a part de l'Agrupació Cultural de Porreres el 1975. Fou dels primers clubs creats a Mallorca, després de Campos (creat el 1959), Felanitx i Alcúdia. El club es va federar l'any 1976 i va incorporar diversos jugadors de diferents pobles, com per exemple de Felanitx.

Durant els anys 70-80, Joan Barceló va ser vocal de l'agrupació amb Joan Gornals de president. Joan Barceló en va ser el promotor i l'encarregat durant molts d'anys. Es varen impartir classes d'escacs a les escoles de Porreres d'on varen sortir molts de jugadors i es varen organitzar moltes activitats relacionades amb els escacs, així com diversos campionats.

Les partides tenien lloc al carrer Almoina de Porreres, a les distintes seus de l'Agrupació Cultural i posteriorment a l'edifici de Correus. El club va jugar durant molts d'anys a primera i segona categoria, ja que no existia preferent en aquell temps. L'any 1978 es va celebrar el Campionat Individual de Mallorca a Montis-ion: els jugadors més veterans encara el recorden, va ser uns dels millors tornejos que s'han disputat a Mallorca. Després, l'any 1979 es va disputar el "I Premi Vila de Porreres" al qual intervingueren vint jugadors i que guanyà Sal-

vador Ripoll, seguit pels ja desapareguts Jaume Cerdà i Jaume Gil. Després es varen fer nou o deu tornejos oberts més, amb inscripcions que superaven a vegades els 50 jugadors. Jugadors de tota l'illa venien a Porreres a disputar les partides!

Més tard es va constituir l'Agrupació Escaquista de Porreres, d'acord amb l'Agrupació Cultural, per poder ser una entitat pròpia. El club passà a tenir la seva seu al bar Ses Passadores. Amb en Jaume Cerdà es va produir la transició natural i després Jaume Sorell en va prendre el relleu a causa de la mort de Cerdà. Actualment el president és Jau-

me Terradas.

L'Agrupació Escaquista, o abans l'Agrupació Cultural, sempre ha participat en les competicions per equips de la Federació Balear d'Escacs, tant al Campionat de Mallorca per equips com al Campionat de Mallorca individual. També en l'àmbit individual els jugadors federats participen a diferents tornejos que se celebren a Mallorca: els de Campos, Lluçmajor i Calvià són els que compten amb una major participació de jugadors porrerencs.

L'objectiu del club és intentar mantenir les categories en les quals jugam i pujar quan es presenta l'ocasió. Encara no s'ha pogut tornar a la categoria Preferent com va passar als inicis del club, però es continua treballant en aquesta direcció.

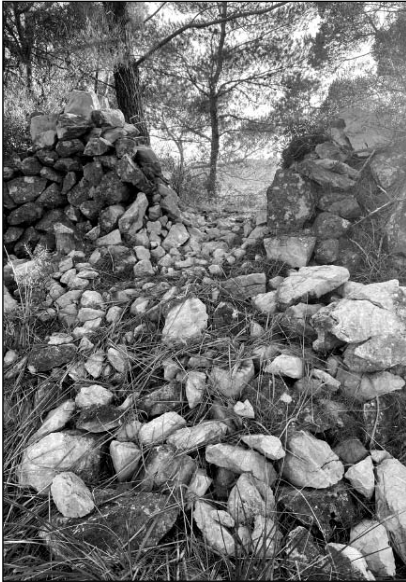
El club intenta ajudar als joves que comencen i tenen ganes de progressar en els escacs. La cantera és fonamental per garantir la continuïtat i el futur del nostre club i és que cal recordar que és l'únic esport que s'ha practicat ininterrompudament a Porreres des de la seva creació. Actualment tenim 6 nins/nines a l'escoleta i 13 jugadors federats amb dos equips, un a Primera i l'altre a Tercera.

El jugador més veterà amb els jugadors més novells

MALIFETES A FORA VILA

Redacció

Com molts de vosaltres sabeu, el *Llum d'Oli* està obert a aportacions que se'ns puguin fer arribar per publicar: de vegades són articles d'opinió, de vegades entrevistes, i també alguna aportació de caire artístic que dona molta vida a la publicació. Però la revista també ha servit d'altaveu quan s'ha hagut d'aixecar la veu per denunciar el patrimoni tudadat o perdut, o bé per reivindicar-ne la seva conservació. I això tant val pel patrimoni natural com pel cultural. Per això, els darrers mesos hem rebut de diverses persones imatges i informacions que voldríem publicar per denunciar aquestes malifetes al nostre camp, a la nostra garriga. Vet

ací una mostra d'uns fets que tristament són massa habituals al nostre poble:

Imatges del carrerany que intencionadament han fet alguns ciclistes a la garriga de la finca Es Moreis, on algú ha obert camí per fer baixada amb la bici, marcant greument molts d'arbres per indicar el camí, que comença a la partió de la finca amb el Puig d'en Famella i arriba fins a les cases dels Moreis. S'ha de tenir en compte que aquesta finca es troba en bona part dins una zona natural protegida (ANEI), cosa que agreuja els fets. Als malfactors no els ha bastat amb deixar alguns arbres ferits de mort (sobretot a la part més allunyada de les ca-

ses, se suposa que per voler «amagar-ho» un poc), sinó que han hagut d'esbol-dregar una paret seca per poder obrir camí. Uns fets gravíssims que danyen la garriga i el nostre patrimoni.

També hem rebut imatges d'uns caramulls de fems i escombres que un grup de joves porrerencs es varen trobar mentre passejaven per la zona del camí vell dels Monjos.

Moltes gràcies a les persones que han confiat amb el *Llum d'Oli* per denunciar aquests fets. Recordau que és important posar-ho també en coneixement de les autoritats competents.

L'ESPORT REI TAMBÉ ÉS FEMENÍ I NO ATURA DE CRÉIXER

Antoni Sastre Vanrell

El passat febrer, i després de més d'un any d'estira-i-arronses entre la patronal i els sindicats, es va firmar el primer conveni col·lectiu del futbol femení per a les futbolistes de Primera Divisió (Lliga Iberdrola). Amb aquesta fita històrica i pionera a Europa s'aconseguia regular els drets laborals de les futbolistes i professionalitzar la seva feina.

En el citat conveni s'estableixen un seguit de mesures com un salari mínim (16.000 euros) que millorarà les condicions salarials del 40% de les jugadores, una jornada laboral de 35 hores setmanals, dret a trenta dies de vacances retribuïdes, regulació per a què les futbolistes que quedin embarassades en el seu darrer any de contracte tinguin dret a renovar un any més en les mateixes condicions, entre moltes altres mesures.

Aquest servidor ha volgut iniciar el reportatge amb aquesta fantàstica notícia pel futbol femení. El conveni és una passa més cap a la igualtat efectiva entre homes i dones, una passa més per dignificar i reivindicar el futbol femení. És cert que el conveni beneficiarà a les futbolistes que competeixen en la primera divisió, ara bé, simbòlicament va molt més enllà, significa d'una banda, professionalitzar

el futbol femení, i d'altra banda encoratjar a totes aquelles nines que juguen a futbol a algun dia ser futbolistes professionals i poder viure de la seva feina, igual que ho fan molts dels seus companys masculins.

Al nostre municipi des de la temporada 2017/18 la UE Porreres Femení competeix en la categoria de "Futbol-11 Femení Regional Mallorca". Per conèixer de més a prop l'equip hem volgut entrevistar a sis jugadores que ens han explicat què significa per a elles jugar a futbol, les seves experiències personals, el rumb de l'equip i les expectatives per a la pròxima temporada.

A la temporada 16/17, un any abans de competir en una lliga federada, l'equip femení ja va començar a entrenar i preparar-se per a la següent temporada. Tal com explica Carme Marí, «la meva mare va comentar al president, en Guillem Ballester, que hi havia un grup de joves que volíem muntar un equip de futbol femení. A partir d'aquí, en Guillem es va posar en contacte amb na Joana Blanch i en Joan Castanyer, per tal de començar a fer l'equip. Des d'un primer moment només per entrenar i formar les jugadores i ja a la temporada següent competir en la Lliga de Futbol-11 Femení Regional Mallorca».

La porrerenca, Miquela Maria Juan, que també va començar en els inicis de la creació de l'equip, assenyalava que «sempre m'ha agradat el futbol, de petita jugava al carrer, al camp de futbol, i el meu somni era competir amb un equip. Quan vaig veure que es feia un equip femení a Porreres, no ho vaig dubtar».

En els darrers partits de la temporada, que s'ha hagut de suspendre a causa de la COVID-19, es van posar al capdavant de l'equip, n'Agustí Servera que ha format part del cos tècnic en diverses ocasions, juntament amb l'entrenadora/jugadora, Pilar Caldés. «Duc el futbol a la sang, m'agrada el que faig, malauradament a causa d'una lesió he hagut d'aturar. A la banqueta he trobat un lloc on expressar i traslladar tota la meva passió que sent cap al futbol a les jugadores», assegura la llombardera.

«M'agradaria ser l'entradora la temporada que ve, hi tenc

posades unes grans expectatives. Durant el confinament he realitzat una atenció personalitzada a les jugadores, per tal de començar de la millor manera possible. El coronavirus ens va tallar la bona ratxa que portàvem, havíem trobat el nostre estil de joc i les jugadores estaven molt motivades per afrontar al darrer tram de la temporada», comenta il·lusionada.

Thais De Dios, lateral dret de l'equip que ha estat seleccionada pel combinat balear sub-17, explica que «poder comptar amb un equip femení i masculí en el nostre municipi sens dubte ajuda a visibilitzar el paper de la dona i a promoure la igualtat». La jugadora també destaca que, en reprendre la competició, confia a seguir amb la línia de joc dels darrers partits i en què Pilar Caldés sigui la que s'assegui a la banqueta la temporada que ve.

La porrerenca Mireia Ximelis creu que el més important és que l'equip ha de seguir treballant, millorant dia a dia, partit a partit. La seva incorporació a l'equip es va produir uns mesos després de l'inici dels entrenaments. «Un dia na Joana Blanch em va comentar si volia anar a entrenar amb elles, jo només feia basquet, però vaig decidir provar-ho, em va agradar i fins ara».

La vilafranquera Maria Bàrbara Nicolau assenyalava que l'afició que han tingut sempre els ha donat molt de suport. «Necessitam que encara ens vengui a veure més gent i que l'equip masculí quedi a veure els nostres partits».

En definitiva, per mitjà d'aquestes línies hem pogut conèixer amb més profunditat el projecte de la UE Porreres Femení, gràcies al testimoni de les seves jugadores. Amb l'inici de la temporada 20/21 ja seran quatre els anys en què l'equip competirà en una lliga federada. Parlant amb les jugadores em qued amb la sensació que serà una temporada especial, de canvi i consolidació d'un equip que treballa per aconseguir els seus somnis.

Fotografia d'un grup de joves del Grup d'Esp Lai de Porreres, l'any 2001 en el campament d'estiu a Porrera (Priorat)

A dalt, d'esquerra a dreta: Guillem Ballester, Margalida Bosch, Joana Maria Julià, Joan Ballester, Gori Julià, Catalina Cerdà, Joan Albert Barceló, Pep Domínguez, Joan Nicolau, Agustina Ferrer, Climent Rosselló, Joan Matas i Maria Bel Barceló.

Asseguts, d'esquerra a dreta (fila d'enmig): Miquel Rosselló, Xisca Julià, Andreu Rosselló i Tomeu Blanch.

Asseguts, d'esquerra a dreta (fila de baix): Xisco Melià, Pere Víctor Nege, Pep Beltran, Xisca Amengual, Pau Puigròs i Joan Noguera.